

Čtvrtletník pro přímo řízené organizace MŠMT

Pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné
výchovy a preventivně výchovné péče
a speciální školy

Červen 2021
1 vydání

Vážené a milé paní ředitelky,
Vážení a milí páni ředitelé,
milé kolegyně,
milí kolegové,

pomalu končí školní rok, rok, který byl od začátku do konce nestandardní. A určitě budu mluvit i vašimi ústy, když napíšeš, že si všichni moc přejeme, aby v září děti i my ostatní po příjemně prožitých prázdninách mohly nastoupit úplně normálně do škol.

Jak se říká, všechno zlé je současně pro něco dobré. Uplynulá doba nám ukázala, že nám nemoc může zakrýt ústa rouškou, ale nic, ani přírodní živly, nedopustí, abychom měli k sobě navzájem zavřená srdce.

Důkazem toho je i jeden z mnoha příběhů, o který se s námi všemi podělila paní ředitelka Mgr. Stanislava Lustyková z Konzervatoře a střední školy Jana Deyla.

Konzervatoř a střední škola Jana Deyla

Všichni jistě budou se mnou souhlasit, že rok 2020 – 2021 pro vzdělávání můžeme nazvat Covidový školní rok, školní rok distanční výuky, testování a hledání nových a nových metod, jak se vzdělávat. Pro muzikanty a zpěváky je to obzvláště těžké období (zkuste cvičit operní árie například přes SKYPE apod.). Troufnu si říci, velice náročné období, jak pro studenty, tak pro pedagogy i pro provozní zaměstnance školy. Dále k náročnosti jistě v našem případě patří ukončování středního a vyššího odborného vzdělání. Maturitní zkoušky i absolventské zkoušky s ohledem k časové náročnosti dopadly vzhledem k okolnostem velice dobře. Tak jsme si mysleli, jak s dobrým pocitem uzavřeme školní rok. Ale nebylo tomu tak.

Dne 24. 6. 2021 jsem dostala zprávu od paní profesorky Štěpánové, že komunikuje se svou studentkou (klasický zpěv), protože se u ní doma děje něco hrozného. Vlastně paní profesorka byla pro její rodinu tzv. „informační kanál“. Studentka bydlí na okraji Hodonína, oblast Lužice, v současnosti víme, že patří tato oblast k nejvíce postiženým tornádem. V noci ještě nikdo neměl tušení, co vše tornádo způsobilo. Ráno bylo pro všechny v Lužici naprostý šok. Zázrakem zůstal stát dům studentky, ovšem okolí domu, stáje, zemědělské pozemky a okolní domy byly srovnány se zemí. Lidé v této oblasti vlastně byli rádi, že si zachránili holý život. V pátek 25. 6. 2021 od rána jsme s paní profesorkou řešily, jak vlastně můžeme naší studentce pomoci (studentka byla stále v šoku). Shodly jsme se, že rychlá pomoc – dvojitá pomoc. Podařilo se nám sehnat od našich obchodních partnerů 25.000,- Kč – sponzorský dar, a ještě během dopoledne zaslat na bankovní účet rodiny studentky. Samozřejmě jsme škola „relativně malá“, ovšem velká duchem, a to duchem solidarity.

Během dne se začali zaměstnanci zajímat, jak můžeme studentce pomoci a v pátek vznikl nápad „veřejné finanční sbírky na KJD“ pro naši studentku. Sběrka na naší škole bude ukončena 29. 6. 2021 a vybrané finanční prostředky budou zaslané buď na bankovní účet rodině studentky, nebo na místní obecní úřad (nápad studentky pomoci všem).

Dnes 28. 6. 2021 už od rána zasílají zaměstnanci finanční částky, například uspořádali přes víkend malý koncert a výtěžek přinesli do školy.

Proč to všechno popisují? Jsem nesmírně hrdá na své kolegy, jak zvládli tento školní rok a pak na to, že mají srdce na pravém místě. Nechci napsat, že tak velkou vlnu solidarity jsem nečekala. Přiznám se, čekala, troufnu si napsat, že u nás na konzervatoři je svět v naprostém pořádku.

Paní ředitelka, její spolupracovníci a všichni další, kteří jsme přispěli jakoukoliv pomocí těm, kteří jí potřebují, si bezesporu zaslouží velký dík a uznání.

Konec tohoto školního roku přinesl i změny u nás na oddělení.

V uplynulém období nastala zásadní a milá životní změna u jedné z našich kolegyň – Ing. Barbora Kultová se vdala a nyní se jmenuje **Ing. Barbora Zadníčková**.

Přejeme Báře hodně štěstí do „nového“ života.

Na konci července naše řady opustí kolegyně **Ing. Ivana Brožová**, která úřad vymění za práci s dětmi ve škole.

Přejeme Ivce hodně štěstí a úspěchů v novém zaměstnání.

Dovolte mi, abych vám všem jménem svým i svých kolegů poděkovala za vaši práci v tomto školním roce a popřála vám všem i vašim dětem krásné prázdniny naplněné novými zážitky, dobrodružstvími, pohodou a dostatkem možností pro načerpání tolik potřebných sil a pohody.

A v září se s vámi těšíme opět na čtvrtletníkovanou.

za všechny své kolegy **Mgr. Martina Macová Budinská**
vedoucí oddělení metodické podpory a řízení PŘO

OBSAH

⇒	Informace z financování	str. 5
⇒	Přímo řízené organizace a vzdělávání	str. 6
⇒	Aktuality v oblasti výchovně léčebné péči, Standardů kvality a RVP	str. 8
⇒	Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím II.	str. 9
⇒	Jak předcházet kontrolním zjištěním:	
	Státní příspěvkové organizace a majetek státu	str. 12
⇒	Podpora duševního zdraví ve školách a školských zařízeních	str. 13
⇒	Aktualizace odborné složky rámcových vzdělávacích programů	str. 15
⇒	Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?	str. 17
⇒	Zaměřeno na: PLZEŇSKÝ KRAJ	str. 27
⇒	Informace z porady PŘO – speciální školy	str. 36
⇒	Právní stanovisko k nezbytnosti souhlasu rodiče s přestupem dítěte do jiné školy ve věcech ústavní a ochranné výchovy	str. 40

Vážené a milé paní ředitelky,

Vážení a milí páni ředitelé,

Milí čtenáři,

úvodem bychom Vás chtěli za oddělení financování zřizovaných příspěvkových organizací a církevního školství (120) pozdravit. Ráda bych při této příležitosti také chtěla krátce shrnout aktuální stav skutečností a procesů, které se našeho oddělení bezprostředně týkají:

- ⇒ Jsou již ukončena dohodovací řízení a diskuze nad materiály k **I. úpravě rozpočtu** v roce 2021. Byly vám již zaslány rozpisové dopisy včetně finančních prostředků. V rámci jejich přerozdělování jsme vycházeli z odůvodněných potřeb organizací v souvislosti s financováním celé sítě.
- ⇒ II. úprava rozpočtu proběhne na podzim roku 2021, o této úpravě budete samozřejmě informováni. Ke konci září zároveň plánujeme ekonomickou poradou, termín upřesníme v průběhu letních měsíců. Na poradě budou představeny materiály k tvorbě rozpočtu na rok 2022.
- ⇒ Aktuálně je administrována mimořádná úprava rozpočtu ve vztahu k dětským domovům, dětským domovům se školou, výchovným a diagnostickým ústavům, a to v souvislosti s **rekreačními pobyty**. Pro všechny zřizovatele je k tomuto účelu alokována částka 10 000 000 Kč. Celková výše úpravy pro přímo řízené organizace v této souvislosti činí 3 406 050 Kč. **Částka na lůžko tvoří 1 350 Kč**. Prostředky jsou účelově vázány. Na účtech by se finanční prostředky měly objevit do konce června.
- ⇒ Do 31. 3. 2021 jste do datových schránek zasílali oficiální verze **rozborů hospodaření za rok 2020** po první kontrole. Pro metodickou pomoc při vyplňování tabulek a pro získání Vašich podnětů proběhl poprvé v této souvislosti také **workshop**. Ve druhé fázi „procesu rozborů“ pokračovalo jejich hodnocení s ohledem na dodržení závazných ukazatelů rozpočtu, a to ve vztahu k vysvětlujícím komentářům, které jste do rozborů uvedli. V současné době vzniká materiál, ve kterém bude navrženo schválení hospodaření a rozdělení Vámi vytvořených hospodářských výsledků do peněžních fondů. **Výstupy celého procesu budou tak, jako každý rok, pravděpodobně v konečné verzi schváleny poradou vedení ministerstva ke konci června 2021.** Tzv. schvalovací dopisy (uzavření hospodaření za rok 2020 a schválení nároků na příděl do peněžních fondů) bude rozesílat věcně příslušný, zřizovatelský útvar, a to nejpozději do 31. 8. 2021.
- ⇒ V současné době je rovněž administrován materiál směrem k výdajům a aktivitám na doučování ve školách. **Do PŘO bude následně, po schválení materiálu, mimořádnou úpravou rozpočtu rozdělena částka 310 652 Kč**, a to na OON a odvody. Konkrétně se jedná o částku 148 Kč/žák.
- ⇒ Dále upozorňujeme, že v případě vyhlášení Výzvy na podporu soutěží pro rok 2021, **je důležité se o finanční podporu přihlásit** (ačkoli oficiálně ve Výzvě nebudete oprávněnými žadateli). V rámci interních procesů na ministerstvu budeme administrovat přesun finančních prostředků z alokace na tuto Výzvu do rozpočtu přímo řízených organizací na základě potřeb a Vámi zasláných požadavků. V rámci mimořádné úpravy rozpočtu Vám následně finanční prostředky zašleme.

V případě nejasností nás neváhejte kontaktovat.

Závěrem Vám chceme popřát hodně zdraví, trpělivosti a příjemné léto.

Přímo řízené organizace a střední vzdělávání

Mgr. Michaela Hejnová

Vzdělávání v oborech středního vzdělání je realizováno ve speciálních školách a v konzervatoři a ve středních školách zřízených jako součást výchovných ústavů.

Speciální školy vzdělávají žáky v oborech, které jsou odpovídající a vyhovující schopnostem, zdravotnímu znevýhodnění a vzdělávacím potřebám žáků (žáci s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení nebo chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem).

Střední školy jsou zřízeny v 9 speciálních školách v celkem 35 oborech středního vzdělání.

C – Praktická škola jednoletá

Praktická škola dvouletá

J – dvouleté obory Ladění klavírů a kulturní činnost

Obchodní škola

E – dvouleté obory Provozní služby

Textilní a oděvní výroba

E – tříleté obory Sklenářské práce

Prodavačské práce

Pečovatelské služby

Elektromontážní a strojně montážní práce

Potravinářská výroba

Šití oděvů

Truhlářská a čalounická výroba

Malířské a natěračské práce

Stravovací a ubytovací služby

H – tříleté obory Prodavač

Rekondiční a sportovní masér

Elektrikář

Zahradník

Strojní mechanik

Pekař

Cukrář

Čalouník

Malíř a lakýrník

Kuchař – číšník

M – čtyřleté obory Ladění klavírů a příbuzných nástrojů

Obchodní akademie

Sociální činnost

Informační technologie

Elektronické počítačové systémy

Zahradnictví

Hotelnictví

L – dvouleté obory Mechanik elektrotechnik

Podnikání

L – čtyřletý obor Masér sportovní a rekondiční

Přímo řízené organizace a střední vzdělávání

Mgr. Michaela Hejná

Ve **středních školách** při výchovných ústavech jsou vzdělávány děti s ústavní nebo ochrannou výchovou, které jsou z rozhodnutí soudu umístěny do výchovného ústavu. Nabídka oborů vzdělání je přizpůsobena schopnostem dětí, které často mají velké nedostatky v základních znalostech v souvislosti s jejich absencí v základní škole, se sníženými mentálními schopnostmi nebo s vývojovými a specifickými poruchami učení a chování.

Střední školy jsou zřízeny při 20 výchovných ústavech, a nabízejí vzdělání v 24 oborech, v rozsahu oborů C, E a H.

C – Praktická škola dvouletá

E – dvouleté obory Práce ve stravování

Stavební práce

Provozní služby

Šití prádla

Zahradnická výroba

Lesnické práce

E- tříleté obory Potravinářská výroba

Zahradnické práce

Opravářské práce

Stravovací a ubytovací služby

Pečovatelské služby

Zemědělské práce

Strojírenské práce

Tesařské práce

Zednické práce

Dřevařská výroba

Malířské a natěračské práce

H – tříleté obory Truhlář

Zedník

Kuchař – číšník

Lesní mechanizátor

Cukrář

Strojní mechanik

Nabídka oborů středního vzdělání ve školách PŘO je široká a odpovídající požadavkům žáků, současně je vyhovující z hlediska náročnosti a délky vzdělávání (zejména v případě klientů výchovných ústavů, kteří jsou do zařízení, a tím i do střední školy, umístěni do doby jejich zletilosti, pokud na základě dobrovolného pobytu nezůstanou ve škole z důvodu dokončení oboru i po své zletilosti). Ředitelé škol a školských zařízení průběžně nabídku vzdělávání mění a doplňují zejména s ohledem na uplatnění absolventů a požadavky trhu práce.

Aktuality v oblasti výchovně léčebné péči, Standardů kvality a RVP

Mgr. Alena Zouplnová, MBA

V rámci výchovné činnosti byla nastavena kritéria pro poskytování **výchovně léčebné péče** podmínky pro případné další zřizování rodinných/výchovných skupin s výchovně léčebnou péčí (VLO). Vyplněné karty plnění kritérií zobrazují aktuální situaci v poskytování VLO v jednotlivých zařízeních. Dále probíhají jednání k úpravám metodického materiálu k VLO a ke zpracování druhé přílohy, která bude zaměřena na metody práce s dětmi s adiktologickým problémem.

V návaznosti na plánovanou revizi **Standardů kvality péče** v ústavních zařízeních byla zahájena revize Standardu č 2 B – 2.16 – programy rozvoje osobnosti, plánování činností v návaznosti na stanovené cíle a efektivní vyhodnocování programů rozvoje osobnosti dítěte.

V souvislosti s revizemi **rámcových vzdělávacích programů** (RVP) je monitorována činnost zařízení v oblasti úprav RVP a následně školních vzdělávacích programů (ŠVP), možnosti vyhodnocovat ŠVP dvakrát ročně a přípravné práce na plánovaných úpravách v RVP a ŠVP.

Pro doplnění jsou evidovány učební plány pro I. A II. Stupeň ZŠ a ZŠS.

Pokračování článku z předchozího vydání:

Nyní si představme další nejzásadnější změny, které novelizace přinesla a které se pohybovaly skutečně v širokém spektru, od zavedení řady nových „uveřejňovacích povinností“, přes vymezení kategorie tzv. „významných veřejných zakázek“*, až po prodloužení povinné doby archivování dokumentace vzešlé ze zadávacího řízení na 10 let. Na úvod je možné zmínit dva instrumenty, kterými se zákon o veřejných zakázkách fakticky „prolomil“ i do oblastí, které nepatřily přímo do zadávacího řízení, ale měly významný dopad na celkovou transparentnost veřejného zadávání. Jako první si zaslouží zmínku § 147a s výmluvným názvem **„Uveřejňování smluv, výše skutečně uhrazené ceny a seznamu subdodavatelů“**. Z hlediska principu transparentnosti se jedná o jakousi předzvěst pozdějšího zákona o registru smluv. Důležité je však zmínit i to, že tento paragraf obsahoval mimo jiné i povinnost uveřejnění smlouvy na základě veřejné zakázky malého rozsahu, jejíž cena přesáhla 500 000 Kč bez DPH. Zadavatelé, přestože v souladu s ustanovením § 18 odst. 5 tehdejšího zákona, mohli postupovat v případě zakázky malého rozsahu mimo režim zákona, byli náhle nuceně přinejmenším uveřejnit výslednou smlouvu v případě, že byl překročen zmíněný půlmilionový limit.

Druhou zásadní změnu pak nepochybně představovalo ustanovení § 82 odst. 7, které v návaznosti na judikaturu Evropského soudního dvora (**rozsudek C-454/06 Pressetext**), definovalo případy, které představují podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících z výsledné smlouvy, která byla uzavřena na základě zákonné veřejné zakázky. Za podstatné změny se považovaly takové změny, které bez zákonného důvodu rozšiřovaly předmět veřejné zakázky, za použití v původním zadávacím řízení by potenciálně umožnily účast jiných dodavatelů, za použití v původním zadávacím řízení by mohly ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky a které by měnily ekonomickou rovnováhu smlouvy ve prospěch vybraného uchazeče. Posuzování vlivu (potenciálních) dodatků ke smlouvě se od té doby stalo jednou z klíčových oblastí práva veřejných zakázek. Z praktického hlediska byly také zadavatelé od této doby mnohem více tlačeni k tomu specifikovat zadávací podmínky tak, aby se co nejvíce vyhnuli případným budoucím problémům (jako příklad je možné uvést větší využití rámcových smluv nebo předvídání dodatečných, fakultativních či alternativních prací, dodávek nebo služeb v rámci zakotvení tzv. opčního práva).

Jednou z nejvíce skloňovaných změn, byla povinnost zahájit otevírání obálek s nabídkami „ihned po konci lhůty pro podání nabídek“. V případě, kdy ještě standardně neprobíhalo podávání nabídek elektronicky, s použitím šifrovacích klíčů a prostřednictvím certifikovaného elektronického nástroje, existovalo zde riziko manipulace s nabídkami v době, resp. v mezičase mezi stanoveným oficiálním koncem lhůty pro podání nabídek a samotným okamžikem otevírání obálek. Pojem „ihned“ se následně stal předmětem právních výkladů, a to od těch nejprísnejších, které požadovaly, aby otevírání obálek skutečně bezprostředně navazovalo na konec lhůty až po benevolentnější výklady, které připouštěly třeba až hodinový rozestup, jež mohl být zapříčiněn například převozem nabídek z místa jejich podání do místa, kde probíhalo samotné otevírání za účasti komise a uchazečů. Dalším opatřením souvisejícím s otevíráním obálek pak bylo například přidání zákonné povinnosti, aby se kromě ceny při kontrole nabídek nahlas uváděly i další číselně vyjádřené údaje s vazbou na hodnocení.

* Institut „významných veřejných zakázek“ již v současném zákoně č. 134/2016 Sb. nefiguruje, přesto můžeme najít jeho určité „relikty“ v ustanoveních, kde se hovoří o hodnotě přesahující 300 milionů Kč. Jedná se o § 42 odst. 2 a související povinnost zajistit komisi s příslušnou odborností a o „citlivou činnost“ podle § 220, jež vyžaduje pro osoby, které schvalují zadávací dokumentaci nebo zadání veřejné zakázky nad hodnotu 300 milionů Kč, „bezpečnostní prověrku“.

Od „protikorupční novely“ k odpovědnému zadávání a inovacím II.

Mgr. Jan Novotný, odbor majetkoprávní a veřejných zakázek

Dalším opatřením směřujícím k větší transparentnosti bylo stanovení povinnosti uveřejnit na profilu zadavatele tzv. „**odůvodnění veřejné zakázky**“. Konkrétním obsahem tohoto úkonu mělo být odůvodnění účelnosti veřejné zakázky, přiměřenosti požadavků na technické kvalifikační předpoklady, vymezení obchodních a technických podmínek veřejné zakázky ve vztahu k potřebám veřejného zadavatele a také odůvodnění stanovení základních a dílčích hodnotících kritérií a způsobu hodnocení nabídek ve vztahu k potřebám veřejného zadavatele. Tato povinnost se nevztahovala na zjednodušené podlimitní řízení a dopadla tak především na nadlimitní zakázky na dodávky a služby, ale i na podlimitní zakázky na stavební práce (novela snížila limit pro možnost použití zjednodušeného podlimitního řízení u stavebních prací na 10 milionů Kč bez DPH). Přestože mnohými zadavateli byla tato nová povinnost považována za zatěžující či zbytečnou administrativní formalitu navíc, zpětně lze hodnotit tento institut poměrně pozitivně, protože alespoň částečně donutil zadavatele zamýšlet se nad celkovou koncepcí zakázky a nad klíčovými faktory pro její zadání.

O řadě ustanovení tehdejší novely se však není možné vyjádřit v jednoznačně pozitivním duchu. Zásadním krokem ke zvýšení kontroly nad zadáváním veřejných zakázek (a také k většímu znesnadnění úmyslného „dělení zakázek“* ze strany zadavatelů), mělo být snížení limitů pro zakázky malého rozsahu na polovinu (tj. u dodávek a služeb ze 2 mil. Kč na 1 mil. Kč bez DPH a u stavebních prací ze 6 mil. Kč na 3 mil. Kč bez DPH). Toto snížení limitů však velice rychle způsobilo „zahlcení“ Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“), který byl nucen navýšit personální kapacity, aby stíhal v zákonných lhůtách vyřizovat veškeré návrhy a podněty. O samotném smyslu zákonné kontroly většího množství zadávacích řízení ze strany Úřadu není možné pochybovat, avšak brzy se ukázalo, že negativní efekty začínají převažovat nad těmi pozitivními. Nejen, že byl Úřad náhle zatížen přezkumem řady drobných zakázek, které neměly zase až takový dopad na hospodářskou soutěž, ale i řada „menších“ veřejných zadavatelů se náhle potýkala s nemožností zajistit potřebné plnění v důsledku často „šikanózní“ či „blokační“ strategie dodavatelů.

Další, mnohdy kontroverzně přijímaná ustanovení, se týkala kvalifikačních předpokladů. V některých případech se jednalo „jen“ o další administrativní práci jako třeba u povinnosti vyhotovit podrobný protokol zahrnující množství údajů ohledně dokladů, kterými byla kvalifikace prokazována. V jiných případech se však jednalo o poměrně značné zásahy do flexibility či „manažerské kompetence“ zadavatele uvážit a následně rozhodnout o vhodném nastavení podmínek zadávacího řízení. V tomto duchu lze zmínit třeba pravidlo, že kvalifikace dodavatele nesmí být předmětem hodnocení, ustanovení o tom, že požadovaná hodnota jedné referenční zakázky u stavebních prací nesmí překračovat 50 % předpokládané hodnoty zakázky a především pak „zrušení ekonomické kvalifikace“ (zahrnující zejména často využívaný požadavek na minimální finanční obrát dodavatele).

* I v dnešní době platí, že pokud si zadavatel není jistý ohledně věcných, místních, časových a funkčních souvislostí relativně různých plnění, které plánuje poptávat, je jistotou sečíst jejich předpokládané hodnoty. V letech následujících po přijetí „protikorupční novely“ však často toto pravidlo vedlo až ke „sčítání všeho se vším“, mimo jiné i v důsledku tlaku vyvíjeného ze strany všemožných orgánů kontroly a dohledu. To však bohužel často vyústilo k vytváření takových zakázek, které neumožňovaly účast malých či dokonce středních podniků. Prakticky jedinou možností oddělit alespoň část zakázky a postupovat v mírnějším podlimitním režimu byla aplikace § 98 odst. 5 (obdoba § 18 odst. 3 v současném zákoně).

Ekonomická kvalifikace byla (jak se později ukázalo, jen na přechodnou dobu) nahrazena v podstatě bezzubým požadavkem na předložení čestného prohlášení o ekonomické a finanční způsobilosti splnit veřejnou zakázku. Nutno dodat, že zadavatel nebyl ve své rozvaze nad nastavením zadávacích podmínek omezen zdaleka jen kogentními ustanoveními ve vztahu ke kvalifikaci. Za příklad takového dalšího explicitního omezení je možné považovat třeba zákaz, který stanovil, že hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele nebo platební podmínky (například výše smluvní pokuty).*

Některá ustanovení zavedená až „protikorupční novelou“ se víceméně osvědčila a dále se rozvíjela v rámci vyhlášek či pozdějších novelizací, jiná však velice rychle „narazila“ v rámci praktické aplikace. Není tak divu, že poměrně záhy přišla další novela, která zmírnila ty nejkontroverznější ustanovení. Dne 27.11.2013 Poslanecká sněmovna schválila čtyři zákonná opatření senátu. Jedním z nich pak došlo i ke změnám v zákoně o veřejných zakázkách. S účinností od 1. ledna 2014 tak došlo k návratu finančních limitů pro zakázky malého rozsahu na 2 miliony Kč bez DPH u dodávek a služeb a na 6 milionů Kč bez DPH pro stavební práce. Dále byl zrušen institut „osob se zvláštní způsobilostí“, které měly dle původního záměru „protikorupční novely“ hrát roli při posuzování zadávacích podmínek a při hodnocení u nadlimitních zakázek. Nejdůležitějším krokem pak patrně bylo odstranění ustanovení, které zadavateli přikazovalo zrušit zadávací řízení, pokud obdržel pouze jednu nabídku nebo pokud mu po posouzení kvalifikace a zadávacích podmínek zbyla pouze jediná nabídka. Toto zrušené ustanovení totiž v praxi velice často vedlo ke zbytečnému opakování zadávacích řízení a také k negativnímu efektu tzv. „bílých koní“, kteří se zadávacích řízení účastnili především proto, aby k hodnocení „byly“ či ve výsledku zbyly alespoň dvě nabídky.

Příští pokračování bude zaměřeno na aplikování prvků sociálně a environmentálně odpovědného zadávání a inovací v této oblasti.

*Toto pravidlo platí i v rámci současného zákona (§ 116 odst. 3).

Jak předcházet kontrolním zjištěním: Státní příspěvkové organizace a majetek státu

PhDr. Jolana Barešová, odbor kontroly a dozoru ve veřejné správě

Hospodaření státních příspěvkových organizací (dále jen „SPO“) s majetkem státu představuje poměrně širokou oblast, která je upravena řadou zákonů a vyhlášek. Většina těchto právních předpisů týkajících se majetku je účinná již mnoho let, přesto kontrolní pracovníci odboru kontroly a dozoru ve veřejné správě stále zjišťují v rámci veřejnosprávních kontrol, které u SPO zřízených MŠMT provádějí, množství pochybení právě v této oblasti.

Nejčastější pochybení

Účtování majetku a inventarizace majetku

- ⇒ SPO neevidovala v účetnictví některé druhy majetku (například oplocení) samostatně. Účetní závěrka sestavená na základě takového účetnictví tak nemohla podat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví; účetnictví nebylo vedeno správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů – porušení ustanovení **§ 7 odst. 1 a 2 a § 8 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- ⇒ SPO při provádění inventarizace majetku a závazků nezjistila skutečný stav veškerého majetku a neověřila, zda skutečný stav majetku odpovídá stavu majetku v účetnictví – porušení ustanovení **§ 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- ⇒ SPO evidovala a odpisovala v účetnictví technické zhodnocení dlouhodobého hmotného majetku samostatně, tj. nezvýšila o technické zhodnocení pořizovací cenu majetku a neodpisovala tento majetek ze zvýšené pořizovací ceny – porušení ustanovení **§ 55 odst. 3 vyhlášky č. 410/2009 Sb.**, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, ve znění pozdějších předpisů.
- ⇒ SPO evidovala více kusů majetku pod jedním inventárním číslem a nezajistila tak nezaměnitelnost jednotlivých kusů majetku – porušení ustanovení **§ 3 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 270/2010 Sb.**, o inventarizaci majetku a závazků, ve znění pozdějších předpisů.
- ⇒ SPO uvedla v odpisovém plánu i majetek, který má nulovou hodnotu – porušení ustanovení **čl. 6 bod 6.1. Českého účetního standardu** pro některé vybrané účetní jednotky **č. 708** Odpisování dlouhodobého majetku.

Pronájem nepotřebného majetku

- ⇒ SPO uzavřela smlouvu o pronájmu dočasně nepotřebné hmotné věci nebo její části na dobu neurčitou, přestože tak měla učinit nejvýše na osm let – porušení ustanovení **§ 27 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb.**, o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Evidence majetku v Katastru nemovitostí

- ⇒ SPO nezajistila uvedení aktuálních údajů o pozemku, na němž byla postavena budova, do katastru nemovitostí (budova může být evidována pouze na parcele s druhem pozemku zastavěná plocha a nádvoří bez vyznačení způsobu využití pozemku) – porušení ustanovení **§ 11 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 357/2013 Sb.**, o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), ve znění pozdějších předpisů.
- ⇒ SPO nenahlásila změny údajů katastru týkající se nemovitostí do 30 dnů katastrálnímu úřadu – porušení ustanovení **§ 37 písm. d) zákona č. 256/2013 Sb.**, o katastru nemovitostí (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Jak lze takovým a podobným pochybením předcházet? Snadnou cestou je promyšlené zavedení a udržování takového vnitřního kontrolního systému, který vytvoří podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy a bude způsobilý včas zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat provozní, finanční, právní a jiná rizika vznikající v souvislosti s plněním schválených záměrů a cílů SPO – viz ustanovení **§ 25 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 320/2001 Sb.**, o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) si aktuálně uvědomuje nutnost posílení podpory duševního zdraví ve školách. Psychické zdraví dětí se zhoršilo, a to v souvislosti s masivními změnami ve způsobu vzdělávání, socializace, volnočasového vyžití atd. Data z linek důvěry hovoří o problémech dětí v souvislosti s duševním zdravím a domácím násilím. V současnosti je tedy nutné využít dostupné zdroje a na výše uvedenou problematiku adekvátně reagovat. Taktéž je zapotřebí poskytnout podporu pedagogickým pracovníkům škol.

MŠMT nově, jako další významné rozšíření metodické podpory pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních, připravuje ke schválení novou přílohu (již dvacátou třetí) k Metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Toto metodické doporučení vymezuje aktuální terminologii, začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje školní preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže. Nyní dochází k rozšiřování metodického doporučení o přílohu k tématu psychická krize a duševní onemocnění.

Nová příloha metodického doporučení cílí zejména na problematiku žáků staršího školního věku a dospívající, a to proto, že se jedná o vývojové období v životě člověka, které je samo o sobě náročné, a navíc je typické pro častý výskyt psychických krizí, v některých případech také pro rozvoj vážných duševních onemocnění.

Předkládaná příloha je určena všem pedagogickým pracovníkům základních a středních škol a bude užitečným nástrojem také týmů školních poradenských pracovišť (metodici prevence, výchovní poradci, školní psychologové, speciální pedagogové, sociální pedagogové). Dále je určena pedagogickým pracovníkům školských poradenských zařízení. Obsahuje také teoretický základ, který by měl být oporou těm pedagogům, kteří se s daným tématem setkávají poprvé.

Program prevence duševních onemocnění (zdravotní gramotnost + sociálně-emoční učení) vyvinutý Národním ústavem pro duševní zdraví (dále NUDZ) pro účely začlenění do Rámcového vzdělávacího programu (dále RVP) může být do RVP začleňován v souladu s principy rámcovosti obsahu vzdělávání v RVP v průběhu jejich postupných revizí.

NUDZ ve spolupráci s řadou institucí, včetně MŠMT, Národního pedagogického institutu České republiky, České školní inspekce a dalšími realizuje také program „**Monitoring a posilování duševního zdraví dětí a adolescentů**“. Cílem tohoto projektu je vytvoření systému monitoringu duševního zdraví dětí a dospívajících napříč školskými institucemi v České republice a dále přinést efektivní program zaměřený na zvyšování znalostí a dovedností v oblasti duševního zdraví. Uvedené je rovněž v souladu se Strategií vzdělávací politiky 2030+. Součástí projektu je vzdělávací program **Všech pět pohromadě**, který je zaměřen na zvyšování gramotnosti v oblasti duševního zdraví a sociálně-emoční učení u dětí ve věku 10 – 13 let.

MŠMT si také aktuálně uvědomuje, že distanční výuka přináší rozdílný přístup ke vzdělávání, a to zejména v rodinách ze sociálně méně podnětného prostředí. Celkem 11 300 žáků z veřejných základních škol a nižších tříd víceletých gymnázií se dle zjištění České školní inspekce v prvním pololetí školního roku 2020/2021 nezúčastnilo výuky na dálku. Z tohoto důvodu MŠMT v období od září do prosince r. 2021 poskytne školám finanční prostředky na doučování ve výši 250 000 000 Kč.

K 1. 9. 2020 vydalo ministerstvo Opatřením ministra školství, mládeže a tělovýchovy aktualizované rámcové vzdělávací programy oborů středního vzdělávání kategorie dosaženého vzdělání J, E, H, L0, L5, M a P stanovené v nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů č.j. MSMT-31622/2020-1. **Střední školy mají povinnost zahájit výuku podle aktualizovaných RVP nejpozději od 1. 9. 2022, počínaje prvním ročníkem.**

V rámcových vzdělávacích programech došlo k aktualizaci odborné složky rámcových vzdělávacích programů tak, aby odpovídala potřebám trhu práce. Ve všeobecné složce vzdělávání došlo k aktualizaci oblasti ekonomického vzdělání v souladu s vydaným Standardem finanční gramotnosti. Došlo k doplnění vazby na NSK, kde jsou uvedeny u jednotlivých oborů vzdělání provazby na profesní kvalifikace. Účelem je usnadnit orientaci v Národní soustavě kvalifikací a motivovat školy při tvorbě školních vzdělávacích programů, aby umožňovali žákům rozšiřovat nabídku získávání příbuzných kompetencí prostřednictvím profesních kvalifikací.

V rámci projektu Modernizace odborného vzdělávání byla vytvořena metodická podpora ke koncipování školních vzdělávacích programů s využitím Národní soustavy kvalifikací formou I metodiky, která je zveřejněna na webových stránkách [odkaz zde](#). Současně jsou k dispozici materiály pro inspiraci, kde je samostatný oddíl věnovaný tématice začleňování profesních kvalifikací NSK do výuky. [odkaz zde](#)

Oproti původnímu záměru ministerstvo přistoupilo k vypuštění aktualizace vzdělávací oblasti *Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích* rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání. **Organizace vzdělávání vzdělávacího okruhu *Informační technologie* a průřezového tématu *Člověk a digitální svět* ve všeobecné složce středního vzdělávání se nejprve pilotně ověřují.** Pokusné ověřování se nevztahuje na rámcový vzdělávací program oboru vzdělání *18-20-M/01 Informační technologie*, který byl vydáván v úplné verzi.

Pokusné ověřování

Pokusné ověřování nového pojetí výuky vzdělávání vzdělávacího okruhu Informační technologie a průřezového tématu Člověk a digitální svět ve středním odborném vzdělávání

- ⇒ Ministerstvo vyhlásilo nové pokusné ověřování [nového pojetí výuky vzdělávání vzdělávacího okruhu Informační technologie a průřezového tématu Člověk a digitální svět](#) ve středním odborném vzdělávání (č.j. MSMT-32444/2020-2) [odkaz zde](#).
- ⇒ Pokusné ověřování bylo zahájeno 1. 9. 2020 a bude ukončeno 31. 8. 2024. Do pokusného ověřování se mohou školy přihlašovat podáním písemné žádosti o zařazení do pokusného ověřování zaslanou ministerstvu nejpozději do 1. srpna daného kalendářního roku.
- ⇒ Pokusné ověřování se vztahuje na aktualizaci vzdělávací oblasti *Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích* rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání. Cílem je ověřit obsah, metody a formy vzdělávání vzdělávacího okruhu *Informační technologie* a průřezového tématu *Člověk a digitální svět* před implementací do rámcových vzdělávacích programů pro střední odborné vzdělávání v rámci jejich revizí.
- ⇒ Od školního roku 2020/2021 je zapojeno do pokusného ověřování 11 středních škol.

Pokusného ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0 a H ve vybraných středních školách

- ⇒ Ve školním roce 2020/2021 pokračuje pokusné ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0 a H ve vybraných středních školách, které bylo zahájeno 1. 9. 2012 a do kterého se zapojilo 64 středních škol. V rámci pokusného ověřování došlo k ověření 29 komplementárních oborů středního vzdělávání.
- ⇒ Od 1. 9. 2020 bylo vyhlášeno nové pokusné ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňujícího dosažení středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0 a H (č. j. MSMT 45381/2020-2) [odkaz zde](#). Cílem je ověření komplementárních oborů středního vzdělání s výučním listem a středního vzdělání s maturitní zkouškou u vybraných oborů vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0, které ještě nebyly ověřeny a je o ně zájem ze strany zaměstnavatelů. Nyní probíhá ověřování oborů vzdělání **26-41-L/01 Mechanik elektrotechnik 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud**. Školy, které budou mít zájem o zapojení do pokusného ověřování, mají možnost podat žádost o zařazení do pokusného ověřování do 28. února příslušného kalendářního roku prostřednictvím datové schránky ministerstva, ID vidaawt. Formulář žádosti je uveden příloze č. 1 vyhlášení.
- ⇒ Dále dochází k dokončení pokusného ověřování komplementárních oborů vzdělání 39-41-L/02 Mechanik instalatérských a elektrotechnických zařízení 26-51-H/02 Elektrikář – silnoproud, které byly zařazeny do pokusného ověřování, ale na základě výstupů a po dohodě se zaměstnavateli nebyly do vzdělávací soustavy implementovány.

Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem

Nařízením vlády č. 354/2020 Sb., došlo ke změně změní nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, kdy se stanovily v příloze D6 komplementární obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou s účinností od 1. 9. 2021. Do nařízení vlády bylo implementováno 28 komplementárních oborů vzdělání.

Ve Sbírce zákonů dne 12. 5. 2021 byla zveřejněna vyhláška č. 200/2021 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti se stanovením oborů vzdělání, ve kterých lze získat střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Vyhláška je účinná od 1. 9. 2021 a mění vyhlášku č. 13/2005 Sb. o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři; vyhlášku č. 16/2005 Sb. o organizaci školního roku; vyhlášku č. 3/2015 Sb. o některých dokladech o vzdělání a vyhlášku č. 353/2016 Sb. o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání.

Souběžně bylo vytvořeno metodické doporučení, jak postupovat při zavádění výuky střední vzdělání s maturitní zkouškou a střední vzdělání s výučním listem ve školách. Metodické doporučení bude zveřejněno na webových stránkách ministerstva.

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

Mgr. Petr Navrátil, ředitel DDŠ, ZŠ a ŠJ Veselíčko

Problémem zákona 109/2002 Sb. není sám zákon a jeho znění, ale v poslední době se problémem stávají změny ve výkladu zákona a to zejména ze strany státního zastupitelství, pracovníků MPSV a ovlivňování dalších neziskových organizací.

Státní zastupitelství nepřiměřeně zasahuje do výchovných kompetencí např. se vyjadřuje k uloženým výchovným opatřením, a to co do doby délky jeho trvání, nebo zda z právního hlediska je opatření ve výchově právně odůvodněno, atd.

- ⇒ *Příkazy státních zástupců v poslední době odporují zdravému rozumu, ochraně zdraví a bezpečnosti dětí, kdy například již celosvětově se řeší omezování dětí v používání mobilních telefonů ve školství, nebere v úvahu další s tím spojené odpovědnosti, které má zařízení a přikazují umožnění dětem užívání mobilních telefonů bez časového omezení, a to i v nočních hodinách.*
- ⇒ *Ve svých výkladech neřeší, že zařízení naplní požadavky zákona, ale přikazují, aby zákon naplňovali jím stanoveným způsobem např. § 20 odst. n) zákona č. 109/2002 Sb.)*
- ⇒ *Právníci, nepedagogové, lidé, kteří nejsou dennodenně konfrontováni s výchovou dětí, tak tvoří nefunkční normy, a dle našeho názoru tím nepřiměřeně do procesu výchovy zasahují.*
- ⇒ *Dnes již státní zastupitelství nedozoruje dodržování právních předpisů při výkonu ústavní a ochranné výchovy, ale vstupuje nepřiměřeně do výchovného procesu, a tím negativně ovlivňuje jeho kvalitu.*
- ⇒ *Dnešní právní systém vytvořil stav, kdy zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy nemá žádné prostředky, aby mohlo předcházet vzniku a rozvoji negativního chování dítěte, nebo narušení jeho zdravého vývoje, a to zejména tím, že nemůže zabránit například útěkům dítěte, nebo svévolnému odcházení ze zařízení a návratům pod vlivem alkoholu nebo návykových látek. S tím je dále spojen nový výklad možnosti kontroly, zda dítě není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou a to přesto, že k orientačnímu zjišťování je testovací materiál běžně dostupný ve volném prodeji a k volnému použití.*

Rovněž ze strany pracovníků MPSV je podporován právní systém, který ve skutečnosti dětem nepomáhá.

- ⇒ *z jejich metodik bychom mohli citovat „zásady práce s dětmi“, které dle našeho odborného a praxí podloženého názoru popírají základní pedagogické a psychologické aspekty, a přesto jsme i my, odborníci nuceni se jimi řídit. Setkáme se zde s názory, že „dětem od určitého stupně jejich rozumové vyspělosti nelze vnutit opatření určená na jejich ochranu proti jejich vůli“. Jejich metodická příručka upouští od „tradičně používaného spojení „výchovné problémy dítěte“, který nahrazuje pojmem „**zvláštní potřeby dítěte související s jeho výchovou**“. Nahlíží na rizikové chování tak, že se dítě tímto způsobem snaží sdělit především své potřeby, které jsou většinou dlouhodobě neuspokojovány“. Hovoří se zde o „**nepřiměřeném omezování dítěte, které je však stejně jako dospělí nadáno právem na autonomní způsob života, tj. právem jít svou životní cestou a hledat své životní štěstí**“. Na 249 stranách v jejich metodické příručce je ve všech možných formách věnována pozornost „nejlepšímu zájmu dítěte“, ale otázkou je, jestli to, co v současné době za nejlepší zájem dítěte legislativa považuje, je opravdu v tom nejlepším zájmu.*

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

- ⇒ je opravdu v „**nejlepším zájmu dítěte**“ nedodržovat nařízení soudu, nevzdělávat se, neplnit povinnosti dané věkem dítěte, nedodržovat denní režim daný věkem dítěte, vést zahálčivý život, okrádat druhé a spoléhat se na sociální dávkový systém?
- ⇒ Děti v současné době v souladu s platnou filozofií dostávají celou řadu „šancí“, ústavní výchova je „až tou poslední možností“, ale ve většině případů je nařizována pozdě, v té době by měla být ve většině případů uložena již výchova ochranná, která by měla umožňovat větší omezení dětí při jejím výkonu. Dle dnešní legislativy, dovoluji si citovat, **„ústavní výchova nesmí mít sankční charakter, ale pouze nahrazuje péči rodičů. Nesmí být dítěti ukládána jako sankce za jeho sociálně ohrožující nebo protiprávní jednání. Právo dítěte na samostatnou vycházku, pobyt dítěte mimo ústav a právo dítěte na návštěvy nemůže být zařazeno do systému odměn a trestů. Dítě má právo na samostatnou vycházku, která by mu v souladu s názorem veřejného ochránce práv měla být umožněna každodenně. Dítě by v případě útěku nemělo být nikdy sankcionováno. Útek dítěte ze zařízení ústavní péče nezakládá žádný přestupek ani provinění či čin jinak trestný, jedinou výjimkou je ochranná výchova“**. Potud tedy současná legislativa a metodiky pro práci s dětmi v ústavní výchově.

Při novele zákona č. 109/2002 Sb. by se mělo docílit diferenciací zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a to i v návaznosti na práva a povinnosti, docílit vyváženosti v právech a povinnostech dětí, rozšířit škálu a možnosti opatření ve výchově, jak pozitivních tak negativních, v souvislosti s motivací dětí, která může být také pozitivní či negativní, opatření ve výchově v současné době nereagují na mimořádné situace ve školských zařízeních - opatření ve výchově musí mít vliv na osobnost dítěte.

Základní problém je, že systém ústavní a ochranné péče, možnosti zařízení a celkově filozofie a normy této práce, o kterých rozhodují nepedagogové a lidé, kteří nemají v práci s dětmi, které mají „zvláštní potřeby související s jejich výchovou“ v zařízení ústavní péče, žádné současné zkušenosti, a tito lidé významně omezují pravomoci těch, kteří s dětmi každodenně pracují. Zařízení ústavní výchovy nejsou již ani partnery pro soudy při rozhodování o dětech, z partnerů jsme se stali vykonavateli a zpracovateli podrobných zpráv, zejména pro OSPOD, který partnerem pro soud je, přestože není denně konfrontován s chováním dítěte a dítě navštíví jednou za 3 měsíce na rozdíl od odborníků, kteří s ním každodenně pracují.

Proto je třeba zasadit se o změnu zákonů upravujících péči o děti v ústavní a ochranné výchově tak, aby odborníci, kteří s dětmi každodenně pracují a jsou v mnoha případech vystaveni i ohrožení zdraví a života, získali větší pravomoci a minimálně stejná práva, uplatnitelná v praxi, jako jejich klienti.

Stejně tak budeme rádi, pokud v České republice bude probíhat větší diferenciací dětí při jejich umisťování do jednotlivých zařízení ústavní výchovy dle závažnosti poruch chování dětí i odborných programů, které tyto instituce nabízí. Že se do ústavní výchovy nebudou schovávat děti, které by měly mít uloženu výchovu ochrannou, a následně pak, prostřednictvím dozoru státního zástupce, jim poskytovat veškerá práva bez ohledu na jejich chování. Ve svém srovnání je to stejné, jako kdyby lidé odsouzení k výkonu trestu nepodmíněného odnětí svobody měli stejná práva jako všichni občané na svobodě.

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

Věříme tomu, že nejen my, pracující v ústavní výchově, ale i ostatní morálními zásadami řídící se lidé, ocení, když budou existovat uzavřená zařízení, která budou mít oprávnění zabránit tomu, aby ti, kdo nerespektují práva jiných, neměli možnost na svobodě ohrožovat jejich práva, majetek, zdraví a život.

Máme zkušenosti, že poskytování opakovaných šancí většina dětí již nevnímá jako danou příležitost, ale spíše jako neschopnost společnosti zajistit jeho nápravu. Děti jsou opakovaně posilovány v tom, že se jim nemůže nic stát, že si můžou stále dělat co chtějí.

Vzhledem k dnešní tendenci a vývoji právního systému v oblasti institucionální výchovy v naší společnosti vznikají obavy, že nový zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ... nevyhoví požadavkům pedagogů, ale bude obrazem výše uvedeného vývoje, bude rozpitvávat zbytečnosti, které nelze nikdy všechny specifikovat, a bude zaměřen zejména k zajištění práv dětí.

Současný zákon č. 109/2002 Sb. dle našeho názoru kvalitně a plně zajišťuje výkon ústavní a ochranné výchovy. V rámci novely předmětného zákona je jen zapotřebí rozlišit jednotlivá zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a k tomuto dle závažnosti poruch chování dětí v těchto zařízeních přizpůsobit práva a povinnosti. Dále stanovit přesný výklad jednotlivých ustanovení, aby nedocházelo k neustálým úpravám toho, co ani sám zákonodárce při tvorbě zákona neměl v úmyslu.

Domníváme se, že při novelizaci zákona č. 109/2002 Sb. by mělo dojít k těmto níže uvedeným úpravám:

§ 18 PRACOVNÍCI V ZAŘÍZENÍ NEBO VE STŘEDISKU

Původní stav odst. 2):

(2) Pedagogickým pracovníkem zařízení nebo střediska poskytujícího internátní služby může být pouze ten, kdo vedle předpokladů stanovených zákonem o pedagogických pracovnících 8a) splňuje předpoklad psychické způsobilosti.

Navrhovaná změna odst.2):

(2) Pedagogickým pracovníkem zařízení nebo střediska může být pouze ten:

- ⇒ kdo vedle předpokladů stanovených zákonem o pedagogických pracovnících 8a) splňuje předpoklad psychické způsobilosti
- ⇒ kdo nesplňuje podmínky uvedené stanovené v odstavci 2) písmeno a) a to v případě zástupu po dobu maximálně tří měsíců.

Odůvodnění:

Navrhovaná změna umožňuje zajistit řádný chod zařízení, neplýtvání finančními prostředky za přesčasy v případech dlouhodobějších nemocí, např. škola je nucena přijmout na zástup učitele cizího jazyka, protože nikdo jiný není schopen tento jazyk učit, dále umožňuje zajistit stabilně dostatečný počet osob k zabezpečení ust. § 2 odst. 10 pro specifické výchovné a vzdělávací potřeby dětí vyžadující soustavnou intenzivní individuální péči.

§ 20 PRÁVA A POVINNOSTI DĚTÍ UMÍSTĚNÝCH V ZAŘÍZENÍ A § 21 OPATŘENÍ VE VÝCHOVĚ

- rozčlenit podle členění uvedeného § 5, §12, § 13, §14 a § 16. To znamená dítě umístěné v dětském domově bude mít jiná práva a povinnosti než dítě v dětském domově se školou, případně ve Výchovném ústavu. Vzhledem k tomu, že děti umisťované do dětského domova se školou se dopouštějí činů jinak trestných a ústavní výchova je jim nařízena nejen pro ochranu jejich ale i společnosti, musí této skutečnosti odpovídat i omezení jejich práv viz. útky dětí ze zařízení, vzdalování se, fyzické napadání pedagogů i ostatních dětí a další rizikové projevy chování.

Je třeba zákonem posílit povinnosti dítěte plnit nařízenou ústavní či uloženou ochrannou výchovu, protože jsme schopni pozitivně ovlivnit děti, které jsou v zařízení, a ne na útěku, kde páchají trestnou činnost, a docílit tak vyváženosti v právech a povinnostech dětí umístěných v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a rozšířit škálu a možnosti opatření ve výchově, jak pozitivních tak negativních v souvislosti s motivací dětí. Opatření ve výchově v současné době nereagují na mimořádné situace ve školských zařízeních – opatření ve výchově musí mít vliv na osobnost dítěte.

V rámci zákona postrádáme nástroj okamžitého zásahu, změny na časově omezenou dobu (např. i jen na 14 dnů), ve které je zařízení schopno umístit dítě do jiného zařízení po jeho jednání závažného charakteru (je to pro ostatní děti i nástroj prevence).

Zůstává otázkou, zda u dítěte s již nařízenou ústavní či ochrannou výchovou, je nutné rozhodnutí soudu při změně zařízení, kdy MŠMT jako zřizovatel, by měl mít možnost v rámci svých kapacit ovlivňovat naplněnost ve svých školských zařízeních.

Konkrétní dílčí návrhy pro Dětský domov se školou, či Výchovní ústav:

§ 20 Práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení

(2) Dítě s nařízenou ústavní výchovou má povinnost

Původní stav odst. 2 písm. e):

e) podrobit se na výzvu ředitele zařízení vyšetření, zda není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, je dítě povinno strpět, aby mu lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

Navrhovaná změna odst. 2 písm.e):

e) podrobit se na výzvu ředitele zařízení vyšetření, zda není ovlivněno alkoholem nebo jinou návykovou látkou a za tímto účelem poskytnout vzorek dechu, moče nebo slin k provedení testu orientačního zjištění. Je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, je dítě povinno strpět, aby mu lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

Odůvodnění:

Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, umožňuje jim provést kontrolu např. na THC a okamžitě reagovat pedagogickými postupy.

Původní stav odst. 2 písm.f):

f) není, vytvořit nový odstavec

Navrhované znění odst. 2 písm.f):

f) strpět na výzvu ředitele zařízení prohlídku, zda u sebe nemá zbraň případně nebezpečný předmět, který by mohl ohrozit jeho život a zdraví či život a zdraví jiné osoby, v případě zajištění policií po útěku strpět omezení na pohybu na základě jeho převzetí z útvaru policie k přepravě do školského zařízení, přičemž zaměstnanec školského zařízení je oprávněn omezit možnost volného pohybu dítěte, které fyzicky napadá jeho nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozuje majetek nebo se pokusí o útěk, zejména pomocí pout.

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

Odůvodnění:

Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, zajišťuje ochranu života a zdraví dětí a pedagogů, snižuje možnost a intenzitu napadení nežádoucím předmětem a zajišťuje právní ochranu pracovníkům zařízení při převozu dítěte do zařízení. Zamezuje útěkům dětí z vozidla za jízdy v městském provozu, chrání život a zdraví zejména samotných dětí při přepravě do zařízení.

§ 22 Oddělená místnost

Původní stav odst. 2:

(2) Příkaz k umístění dítěte do oddělené místnosti vydává ředitel zařízení. Po umístění bezodkladně zajistí lékařské vyšetření zaměřené na zjištění příčin agresivity, na jehož základě registrující lékař určí potřebu a četnost lékařských kontrol, popřípadě též potřebu psychologického vyšetření. Příkaz k umístění dítěte je založen do jeho osobního spisu.

Navrhovaná změna odst. 2

(2) Příkaz k umístění dítěte do oddělené místnosti vydává ředitel zařízení. Příkaz k umístění dítěte je založen do jeho osobního spisu.

Odůvodnění:

Stávající znění ustanovení odstavce 2) v podstatě zabránilo využívání oddělené místnosti a většina zařízení ji již nemá a tuto možnost proto nevyužívá. Navrhovaná změna zajišťuje reálnost použití oddělené místnosti, kdy péče psychologa, terapeuta a kontrola po 30 minutách dle odst. 3 je plně dostačující, zajišťuje právní ochranu zařízením, zajišťuje ochranu života a zdraví dětí a pedagogů.

§ 22a) Oddělený prostor - vytvořit nový paragraf

Navrhované znění § 22a)

(1) V zájmu zklidnění agresivního dítěte a stabilizace jeho psychického stavu lze dítě starší 12 let v diagnostickém ústavu, dětském domově se školou nebo výchovném ústavu individuálně umístit do odděleného prostoru, a to na dobu nejdéle na 3 hodiny nepřetržitě. Účelem je zajistit ochranu zdraví a bezpečnosti dítěte samotného, ostatních dětí či pracovníků zařízení.

(2) Příkaz k umístění dítěte do odděleného prostoru vydává ředitel zařízení. Příkaz k umístění dítěte je založen do jeho osobního spisu.

(3) Po dobu pobytu dítěte v odděleném prostoru je dítě sledováno pověřeným pracovníkem nepřetržitě, po zklidnění afektu v minimálně 15 minutových intervalech, a dle potřeby je mu poskytována péče odborného psychologického nebo terapeutického pracovníka.

(4) O průběhu pobytu dítěte v odděleném prostoru je vedena dokumentace, v níž jsou zejména evidovány

- a) poznatky o projevech dítěte významných z hlediska zdravotního, psychologického a speciálně pedagogického,
- b) záznamy o poskytované péči odborného pracovníka a o činnostech a zjištěních pracovníků pověřených sledováním stavu dítěte,
- c) záznamy o zpětném zapojení dítěte do kolektivu.

(5) Oddělený prostor musí mít

- a) přirozené i umělé osvětlení,
- b) přirozené větrání,
- d) možnost vytápění,
- e) možnost na sednutí.

Odůvodnění:

Většina zařízení nedisponuje oddělenou místností, která by splňovala požadavky uvedené v § 22, ale přes to je v některých případech potřeba omezit pohyb agresivního dítěte do omezeného prostoru na dobu podstatně kratší než v oddělené místnosti s nižšími nároky na místo k omezení pohybu. Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, zajišťuje ochranu života a zdraví dětí a pedagogů.

§ 23 Práva ředitele zařízení

(1) Ředitel zařízení je oprávněn v zájmu úspěšné výchovy dětí

Původní stav odst. 1 písm. a):

a) povolit dítěti za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem 11) pobyt mimo zařízení,

Navrhovaná změna odst. 1 písm.a):

a) povolit dítěti za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem 11) pobyt mimo zařízení, ve výjimečných případech může povolit dítěti pobyt mimo zařízení na dobu trvání 48 hodin bez podmínek stanovených zvláštním právním předpisem 11),

Odůvodnění:

Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, umožňuje možnost okamžitě reagovat na nepředvídané potřeby zákonných zástupců dětí k řešení jejich mimořádných událostí, snižuje administrativu a zabezpečuje situaci, kdy objektivně nelze dosáhnout potřebná povolení OSPOD.

Původní stav odst. 1 písm. h):

h) povolit dětem starším 15 let cestovat do místa pobytu nebo přechodného ubytování podle písmen a) a c) nebo místa podmíněného umístění mimo zařízení bez dozoru,

Navrhovaná změna odst. 1 písm.h):

h) povolit dětem starším 15 let cestovat do místa pobytu nebo přechodného ubytování podle písmen a) a c) nebo místa podmíněného umístění mimo zařízení bez dozoru, a u dětí mladších 15 let na základě písemné žádosti zákonných zástupců a schopností dítěte.

Odůvodnění:

Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, umožňuje možnost reagovat na požadavky zákonných zástupců dětí. Změna zákonným zástupcům snižuje finanční a časové náklady na dopravu dětí k rodině a zajišťuje zvýšení četnosti pobytu dětí v rodině.

Původní stav odst. 1 písm. l):

l) zastoupit dítě v běžných záležitostech, a pokud jeho zákonní zástupci neplní své povinnosti nebo nejeví o dítě skutečný zájem, je oprávněn zastoupit dítě i ve věcech zásadní důležitosti, vyžaduje-li to zájem dítěte

Navrhovaná změna odst. 1 písm. l):

l) zastoupit dítě v běžných záležitostech, a pokud jeho zákonní zástupci neplní své povinnosti nebo nejeví o dítě skutečný zájem, je oprávněn zastoupit dítě i ve věcech zásadní důležitosti, vyžaduje-li to zájem dítěte, včetně souhlasů pro potřeby zdravotnických zařízení,

Odůvodnění:

Navrhovaná změna zajišťuje právní ochranu zařízením, umožňuje operativně reagovat na potřeby dítěte včetně zdravotnických zařízení, které původní stav zastoupení dítěte uvedený v odstavci l) odmítají akceptovat.

§ 29 Úhrada péče

Původní stav odst. 5):

5) není, vytvořit nový odstavec

Navrhované znění odst. 5:

(5) Pro potřeby nezaopatřeného dítěte, které má vlastní příjem, je zařízení, kde je dítě umístěno na základě rozhodnutí soudu, oprávněno být příjemcem sirotčího důchodu dítěte, výživného a státní sociální dávky - PnD. Zařízení má dále povinnost hospodařit s finančními prostředky dítěte - nezaopatřené osoby a po dovršení jeho zletilosti finanční prostředky předat dítěti.

Odůvodnění:

Současný stav neumožňuje, aby zařízení, kde je dítě umístěno, mohlo být příjemcem uvedených dávek, vždy to musí být fyzická osoba, která v praxi uvedené finanční prostředky předává zařízení, které tyto finanční prostředky spravuje po dobu pobytu dítěte v zařízení. Navrhovaná změna snižuje administrativu a vychází ze skutečnosti, že dítě je umístěno na základě rozhodnutí soudu do zařízení ústavní výchovy a logicky by mělo toto zařízení být příjemcem jeho vlastních příjmů a tyto dítěti spravovat.

Závěr:

Ústavní a ochranná výchova v České republice není jen ochrana dětí samotných, ale i ochrana společnosti před dětmi samými. Dnes již víme, že ničím nelze suplovat roli ústavních zařízení, zvláště pak zařízení pro děti s výchovnými problémy, těžkým zdravotním postižením nebo děti traumatizované, kde je vyžadována vysoká odbornost poskytované péče.

Zařízení ústavní výchovy prošla během posledních let transformací, jejímž cílem bylo především zvýšení kvality práce a dostupnosti služeb pro ohrožené děti a rodiny, snížení počtu dětí umístěných ve všech typech ústavní péče a zamezení velkého přílivu dětí do ústavní péče. V tomto ohledu se uskutečnila i řada důležitých změn v legislativní oblasti, které mají svůj odraz v náhradní rodinné i institucionální výchově. Řada věcí se povedla, ale některé ne tak docela.

Vhodnost ústavní výchovy a převýchovy nabývá na svém významu v souvislosti se specifickou částí dětí a mládeže, která se dopouští trestné činnosti nebo se vyznačuje extrémními poruchami chování a ústavní výchova tak chrání dítě od rozvráceného rodinného systému, negativního vlivu vrstevnických skupin, páchání trestné činnosti a vytyčuje dětem normy, prostřednictvím kterých si část dětí poprvé uvědomuje odpovědnost za své chování a že i druzí mají svá práva.

Je skutečností, že u dětí se závažnými poruchami chování v současné době není ústavní výchova tím posledním institutem k řešení situace, jak je často prezentována, ale institucionální řešení výchovy je tím jediným účinným řešením.

Dle našeho názoru, je v současné době v rámci ústavní výchovy potřeba posílit výrazně práva druhých, aby institucionální výchova mohla plnit svá poslání, aby v naší společnosti byla respektována nařízení soudu, protože bez omezení práv těch, kteří právo nerespektují nelze úspěšně žádnou převýchovu realizovat.

Mgr. Petr Navrátil
Ředitel DDS, ZŠ a ŠJ Veselíčko 1

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

„Co se týká možnosti úprav v zákoně 109/2002 je těžké vybrat jednu oblast, bylo by toho jistě více. Ale jako nejdůležitější asi vnímám zahrnout do zákona rozlišení zařízení podle závažnosti poruch chování - rozlišení poruch chování a rozlišení režimu v dětských domovech a výchovných ústavech. Možnost přemístění dítěte s ústavní výchovu na rediagnostiku do diagnostického bez rozhodnutí soudu (s možností návratu do původního zařízení). Posílení role diagnostických ústavů.

Mgr. Martina Hladíková, ředitelka
Výchovný ústav, ZŠ, SŠ a SVP, Velké Meziříčí

„Zákon 109/2002 je s našim provozem víceméně dobře vyladěný a nemáme s ním problémy tak, jako s Občanským zákoníkem, se kterým jsme se sice museli sžít, ale toto soužití je stále velmi komplikované. Pokud jde o zákon 109/2002 může jít například o změnu formy, ve které je vedená některá povinná dokumentace. Povinná dokumentace uvedená v §34 – zvážit, zda by nebylo možné alespoň některé dokumenty (např. knihu denní evidence) vést pouze v elektronické podobě (např. v Evixu).“

Mgr. Patrik Ohnheiser
Dětský diagnostický ústav, základní škola a školní jídelna, Bohumín - Šunychl

„Pokud bych měl možnost upravit libovolný zákon, vrátil bych roz-místřovací kompetence diagnostickým ústavům. Pokud se omezím na zákon 109/2002 Sb., umožnil bych diagnostick-kým ústavům realizovat dobrovolné pobyty. Přeji všem klidné léto.“

PaedDr. Ivan Kašpařík, ředitel
Dětský diagnostický ústav, základní škola a školní jídelna Praha 4

„Znění z.109/2002 Sb. je celkem vyhovující, problematický je občas výklad jednotlivých paragrafů, což je svízel většiny právních norem. Přivítali bychom vyšší možnosti vymáhání a následné úhrady vzniklých škod způsobených dětmi v zařízení. Přemístřování dětí v rámci ústavní výchovy mezi zařízeními je zbytečně komplikováno dalším rozhodnutím soudu, což ale neřeší zákon 109. V síti etopedických zařízení v ČR chybí vyšší kapacita pro děti se závažnými poruchami chování a psychiatrickou zátěží.“

Mgr. Václav Konopský, ředitel DDŠ Hamr na Jezeře

„Myslím, že by se 109 měla zaměřit na trend zvedajíc se brutality a agrese ze strany dětí. Myslím, že by měli být posíleny kompetence ředitele ve smyslu, aby mohl invazivněji zasahovat do práv dítěte. Např. zakázat dovolenku po průšvihů dítěte. Správko v tomto smyslu né zcela funguje. Posílení práv vychovatelů, velmi, velmi se množí napadání pedagogů (fyzicky). Myslím, že je na čase se zamýšlet (alespoň v DDŠ) zda není nejvyšší čas snížit počet dětí ve skupině na 6.

PhDr. Karel Hrubý
Ředitel DDŠ, SVP, ZŠ a ŠJ Dobřichovice

„Řešit efektivní nastavení specializace v rámci sítě školských zařízení v poskytování stávajícím klientům, přihlížet na specializaci a specifické podmínky jednotlivých zařízení – požadavky na výši odborných pracovníků, počty dětí ve skupině, mezirezortní spolupráce, vymezení práv a povinností jasnější a transparentnější, zaměřeno na specifikaci zařízení, zkrácení zákonných lhůt dlouhá čekací doba při ukončení pobytu v zařízení – dítě je demotivováno, zdravotnický pracovník ve specializovaných zařízeních.“

Mgr. Dagmar Bakešová, ředitelka VÚ Žulová

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

„Jedním z bodů, který je (přestože byl upraven pokynem) § 38 zákona o ÚV a OV – do zařízení se nepřijímají děti.....

V tomto bodě by bylo potřeba upřesnit, zda skutečně jde o příjem nového dítěte, nebo zda se jedná i o děti dovážené PČR. V některých případech, je do zařízení přivezeno dítě silně intoxikované apod.“

PhDr. Arabadžiev, ředitel VÚ a SVP Pšov

„Větší kompetence ředitele:

- ⇒ větší možné omezování kontaktu s rodinami (zákonnými zástupci) – jediný výchovný a motivační prostředek při řešení vážnějších výchovných problémů a konfliktů (řešení formou správního řízení – zdlouhavé a nefunkční)
- ⇒ ve spolupráci s OSPOD – důslednější kontroly dětí při pobytech v domácí péči (poznatky z praxe – rodiče (zákonní zástupci) nemají přehled, kde děti jsou a co dělají; často dochází k přerušení podávání medikace atd.). Celotýdenní dopad nastaveného výchovného režimu a denního systému DDŠ je tím pádem bez účinku.
- ⇒ jasně vymezená pravidla využití sebeobrany pracovníků DDŠ při fyzickém napadení ze strany dětí (stejně jako ve zdravotnictví)
- ⇒ zřízení specializovaných pracovišť pro děti s psychiatrickou zátěží v kombinaci s agresivitou. V současné době jsou poruchy chování posunuty do oblastí agresivních fyzických násilných činů ze strany dětí vůči pracovníkům zařízení. Současný stav (z důvodu naplněných kapacit) neumožňuje rozdělit a oddělit děti s těžkými poruchami chování; dále psychopatické případy dětí, které fyzicky napadly učitele, vychovatele; děti s loupežnými přepadeními, s užíváním psychotropních látek apod. Při takovéto skladbě dětí na RS snížit počet dětí na max. 6, možnost posílit dozor na těchto skupinách na 2 pracovníky.

A právní ochrana zaměstnanců institucionální péče.“

Mgr. Stanislav Urban
Ředitel DDŠ, ZŠ a ŠJ Sedlec-Prčice

„Co se týká možné úpravy zákona 109/2002 Sb., tak dle mého jsou mimo jiné potřebné změny, tak, jak se uvádí ve vašem návrhu novelizace 109/2002 Sb. a to vrátit diagnostickým ústavům kompetence rozhodovat o umísťování a přemísťování dětí v rámci svých sítí a dále pak diferencovat naše zařízení dle poruch chování dětí s jasně stanovenými pravidly, režimem a řádem pro tu kterou cílovou skupinu dětí. Rovněž vnímám potřebu zařízení pro děti, které mají mentální postižení a současně poruchy chování spojené s agresivitou, síla těchto dětí je často obrovská a v případě raptu jsou velmi nebezpečné sobě i ostatním dětem. Snad toto vyřeší připravovaná výchovně léčebná zařízení, kde by určitě měli být mimo jiné i zdravotníci, kteří budou schopni dětem v případě jejich raptu podat uklidňující léky či depotní injekci.“

Mgr. Pavel NĚMYNÁŘ
Ředitel Výchovný ústav Ostrava-Hrabůvka

Ptáme se PŘO: Kdybyste měli možnost upravit zákon č. 109/2002 Sb. v jedné oblasti, co byste v něm změnili?

„Na tuto otázku není jednoduché odpovědět především z důvodu velmi úzké provázanosti zákona 109 s Občanským zákoníkem. Mnoho změn by vyžadovalo i úpravu tohoto legislativního materiálu. V zákoně 109 je mnoho oblastí, které by bylo potřeba pozměnit. Pokud mám vybrat opravdu pouze jednu oblast, bylo by to posílení rozhodovacích kompetencí ředitele.

Jsem si vědom složitosti tohoto tématu, historického kontextu řešení této problematiky, urputné snahy neziskovek, provázanosti s další legislativou, politického kontextu, atd., atd. Ale právě proto jsem toho názoru, že je nutné změnit paradigma nahlížení na práva a povinnosti ředitele.

Ředitel (na základě podkladů odborných pracovníků) by měl být nejvyšší odbornou autoritou, která bude rozhodovat o vhodnosti přijetí dítěte do zařízení, s jasnou možností dítě odmítnout přijmout pokud není schopen dítěti, ale i okolí zajistit odpovídající odbornou pomoc a bezpečí. Toto rozhodnutí musí být podloženo specializací zařízení, reedukačním programem, typem poruchy přicházejícího dítěte, ale i složením dětí v jednotlivých programech, atd. (do budoucna a pro kvalitní etopedickou práci není možné, aby zařízení pracovala se všemi typy poruch a závislostí).

Zde je nutná provázanost na soudy a změnu obč. zákoníku. Je jasné, že kompetence omezit dítě na jeho právech přináleží pouze soudu, a proto o umístění do zařízení má také rozhodovat.

Ovšem o vhodnosti reedukačních programů, léčebných či stabilizačních pobytů musí rozhodovat pouze odborný pohled. A soud je informován o důvodech a místě případného přemístění do specializovaného programu.

Naprostou nutností, která s touto oblastí souvisí je, že zařízení musí být vždy účastníkem řízení. Soudy a vedení ústavů musí být na spolupracující a partnerské úrovni (dnes tomu v mnoha případech tak není).

V této souvislosti je nutné zmínit i fakt, že je nutné vyprofilovat opravdu specializovaná pracoviště na jednotlivé oblasti poruch (závislosti do 15 let, psychiatrické děti, atd.). Je nutné si přiznat, že to nebude jednoduché i z mnohdy pochopitelné neochoty některých zařízení ke změnám.“

PhDr. Jan Košíček
Ředitel VÚ, DDŠ Moravský Krumlov

„Definovat jednu oblast, která by měla být v zákoně č. 109/2002 Sb. změněna je složité. Každá změna může vyvolat potřebu následných změn v jiných částech zákona.

Současné znění zákona 109/2002 neobsahuje žádnou diferenciaci jednotlivých typů zařízení vzhledem k jejich cílové skupině. Změnu bych proto navrhoval například v oblasti práv a povinností dětí umístěných v zařízení, ředitele a osob odpovědných za výchovu a v rozsahu práv a povinností reflektoval nejen typ zařízení, ale i diagnostikovanou (nediagnostikovanou) poruchu chování, případně psychické poruchy dětí.

V oblasti preventivně výchovné péče bych sjednotil úhradu péče za pobyt v internátní části SVP s úhradou v diagnostickém ústavu.“

Mgr. Vladimír Ira
Ředitel DDÚ, DDŠ a SVP České Budějovice

Základním cílem Plzeňského kraje při vytváření rovných příležitostí ve vzdělávání je schopnost vzdělávacího systému vytvářet podmínky a uplatňovat účinné postupy pro efektivní prevenci a kompenzaci zdravotních, sociálních, kulturních a jiných osobnostních znevýhodnění tak, aby nerovnosti v dosahovaných výsledcích byly co nejméně předurčovány faktory, které nemůže jedinec ovlivnit. To znamená, že Plzeňský kraj se zaměřuje na zkvalitnění vzdělávání pro cílové skupiny dětí a žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním, dále s problémovým socioekonomickým a kulturním zázemím tak, aby jejich vzdělanostní potenciál mohl být maximálně naplňován. Tomu napomohlo zpřesnění diagnostiky a následných intervencí ve formě podpůrných opatření, navrhovaných školskými poradenskými zařízeními.

Změna filozofie vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, rovné příležitosti ve vzdělávání a poradenství je bezesporu správná. Bez ohledu na druh postižení a stupeň a druh znevýhodnění je třeba se zaměřit na individuální potřeby, dítěte, žáka či studenta. V Plzeňském kraji je i nadále podporována účelná integrace dětí se zdravotním postižením do běžných základních či mateřských škol. Jde však vždy o integraci účelnou a smysluplnou, protože pro každé dítě či žáka nemusí být integrace přínosem. Z tohoto důvodu je třeba zachovat i možnost vzdělávání na školách samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

V návaznosti na změny přístupu k dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami v souvislosti s novelou školského zákona postupuje Plzeňský kraj na základě systému podpůrných opatření při vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním, sociálním, kulturním a jiným osobnostním znevýhodněním tak, aby vzdělávání těchto dětí a žáků bylo co nejefektivnější vzhledem k jejich další vzdělávací dráze a k co nejlepšímu uplatnění na trhu práce. Plzeňský kraj bude i nadále směřovat ke vzdělávacímu systému, který stimuluje maximální rozvoj a plné využití potenciálu všech žáků včetně rozvoje jejich tvořivosti, a to již od předškolního věku, přičemž tato podpora bude dlouhodobá a systematická.

Na základě novely školského zákona a souvisejících legislativních norem byla řešena problematika žáků pocházejících z jiného kulturního prostředí nebo jiných životních podmínek. Ve spolupráci s NIDV, krajským pracovištěm Plzeň zabezpečuje Plzeňský kraj systematickou, metodickou, vzdělávací a konzultační podporu školám a pedagogickým pracovníkům při začleňování a vzdělávání dětí/žáků-cizinců do vzdělávacího systému ČR.

Stejně tak se dostává pomoci i žákům dlouhodobě nemocným nebo těm, jejichž nemoc má výrazné dopady do vzdělávání. Zde je třeba opakovaně zdůraznit narůstající počet žáků s psychiatrickým onemocněním či dalšími nemocemi, které ovlivňují jejich vzdělávání. Plzeňský kraj na řešení této problematiky spolupracuje se všemi zainteresovanými subjekty – MZ ČR, školy, ŠPZ, NIDV, kliničtí psychologové, lékaři, neziskové organizace a další.

Udržet žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí ve střední škole bývá poměrně složité, přesto se o to s nemalým úsilím školy v Plzeňském kraji snaží. V Plzeňském kraji se dlouhodobě osvědčil model spojení základního a středního vzdělávání do jednoho subjektu.

V oblasti předškolní přípravy se jako vysoce efektivní opatření jeví zařazování dětí se sociálním znevýhodněním do kvalitních programů předškolní přípravy.

Přehled škol pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v Plzeňském kraji podle zřizovatele a škol při zdravotnickém zařízení

	cel- kem	z toho zřízené			
		kra- jem	obcí	církví	soukro- mé
ředitelství celkem	18	14	2	1	1
v tom součásti	40	33	3	3	1
z toho mateřská škola zřízená dle § 16 odst. 9	4	4	0	0	0
mateřská škola při zdravotnickém zařízení	1	1	0	0	0
základní škola zřízená dle § 16 odst. 9 (smyslové vady)	2	2	0	0	0
základní škola při zdravotnickém zařízení	1	1	0	0	0
základní škola praktická	12	10	2	0	0
základní škola speciální	11	8	1	1	1
přípravný stupeň základní školy speciální	4	3	0	1	0
odborné učiliště	2	2	0	0	0
praktická škola	3	2	0	1	0

Školy pro smyslově postižené žáky v Plzeňském kraji - Základní škola a Mateřská škola pro zrakově postižené a vady řeči a Základní škola a Mateřská škola pro sluchově postižené, kromě žáků z Plzeňského kraje, přijímají děti a žáky i z Karlovarského a z části Středočeského kraje.

Mezi školami v Plzeňském kraji má svoji specifickou úlohu Základní škola a Mateřská škola při Fakultní nemocnici v Plzni. Škola reflektuje na potřeby Plzeňského kraje, vychází vstříc žádostem pedagogicko-psychologických poraden, speciálně pedagogických center, lékařů a v neposlední řadě rodičů či zákonných zástupců žáků. Kromě zásadní péče o nemocné-hospitalizované děti a žáky na všech klinikách FN Plzeň vzdělává děti a žáky i jinak zdravotně znevýhodněné. Vzdělávají se zde i žáci zdravotně postižení s vývojovými poruchami učení, s ADHD, ADD, ODD, lehčími formami PAS. Propojenost školství a zdravotnictví je zde velmi intenzivní. Součástí subjektu je i škola mateřská.

Žáci s lehkým mentálním postižením navštěvují především školy zřízené podle § 16, odst. 9 školského zákona. Zřizovatelem těchto škol je nejen Plzeňský kraj, ale i obce či města v Plzeňském kraji. Školy jsou rozmístěny po Plzeňském kraji tak, aby nebyla ohrožena jejich dostupnost. Stejně tak i školy, kde jsou vzděláváni žáci se středně těžkým, těžkým mentálním a kombinovaným postižením. Vzdělávání těchto dětí probíhá buď v základní škole speciální anebo ve speciálních třídách základní školy, která je zřízena pro žáky s LMP. Žáci jsou vzděláváni podle školních vzdělávacích programů vypracovaných podle RVP základní školy speciální. U žáků s těžkým postižením a u žáků s kombinovanými vadami je nezbytné propojení oblasti školství, zdravotnictví a oblasti sociální. V upravených podmínkách a při odborné speciálně pedagogické péči si žáci osvojují základní vědomosti a dovednosti, vytvářejí si návyky potřebné k orientaci v okolním světě, k dosažení maximální možné míry samostatnosti a nezávislosti na péči druhých osob a k zapojení do života.

Zaměřeno na: PLZEŇSKÝ KRAJ

JUDr. Jaroslava Havlíčková, vedoucí odboru školství, mládeže a sportu

Krajský úřad Plzeňského kraje

Odbor školství, mládeže a sportu

<http://www.plzensky-kraj.cz>

Plzeňský kraj je zřizovatelem 7 dětských domovů s celkovou kapacitou 290 lůžek. V roce 2002, ihned po nabytí účinnosti zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, začal Plzeňský kraj s přeměnou dětských domovů na dětské domovy rodinného typu.

V současné době funguje v dětských domovech **37 rodinných skupin** na **20 adresách**. Dětské domovy zřizované Plzeňským krajem mají v současné době také k dispozici **18 startovacích bytů**. Některým k jejich získání pomohly projekty Plzeňského kraje Šance pro budoucnost a Krok do života 1.

Přehled dětí a skupin v dětských domovech Plzeňského kraje ke dni 31. 10. 2020

dětský domov (sídlo hlavní budovy)	kapacita	počet dětí/ počet skupin	místo poskytovaných školských služeb (obec/město)	průměrný počet dětí na skupinu
Horšovský Týn Nová Ves 1 346 01 Horšovský Týn	36	33/5	Horšovský Týn	6,6
Kašperské Hory Náměstí 146 341 92 Kašperské Hory	56	45/7	Kašperské Hory Chanovice* Sušice, Tichá* Sušice, Pod Kalichem*	6,4
Nepomuk U Daliborky 278 335 01 Nepomuk	40	35/5	Nepomuk Oselce* Blovice*	7,0
Planá Zámecká 853 348 15 Planá	32	30/4	Planá, Zámecká Planá, Školní*	7,5
Plzeň Vojanova 22 318 00 Plzeň	56	51/7	Vojanova Západní* Manětínská* Žlutická* Chvojová* Hodonínská*	7,3
Staňkov Mathauserova 117 345 61 Staňkov	38	33/5	Staňkov Horšovský Týn*	6,6
Tachov Petra Jilemnického 576 347 01 Tachov	32	32/4	Tachov, P. Jilemnického Tachov, Kostelní*	8,0
celkem	290	259/37		7,05

* Místa poskytovaných školských služeb mimo hlavní sídlo dětského domova

Zdroj: Výkaz Z 14-01 o zařízení pro výkon ústavní - ochranné výchovy podle stavu k 31. 10. 2020

Již delší dobu je kapacita dětských domovů Plzeňského kraje téměř naplněna. Problémem je umísťování početných sourozeneckých skupin. Zvyšuje se i počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, přičemž současná právní úprava umožňuje zaměstnat asistenta pedagogického pracovníka pouze na úvazek 0,25, což je ve většině případů nedostačující.

Způsob života v dětských domovech se přiblížil se životu v běžných rodinách. Řada dětí po nabytí zletilosti zůstává v dětském domově na tzv. dobrovolném pobytu, který je možný po dobu přípravy na budoucí povolání, a to až do 26 let věku. V Plzeňském kraji v loňském roce zůstalo na dobrovolném pobytu 22 mladých lidí. Po ukončení ústavní výchovy nastává mezi životem dětí z rodin a dětí z ústavní péče značný rozdíl, neboť jim chybí zázemí. V praxi velmi chybí **systém následné péče o mladé lidi**, kteří opustili ústav po ukončení přípravy na budoucí povolání či po nabytí zletilosti. Problém je to dlouhodobý a i přes veškerou snahu ředitelů dětských domovů i dalších odborníků se nedaří vytvořit legislativní úpravu. Nyní se však blýská v této oblasti na lepší časy, neboť MPSV připravuje 1. akční plán k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí 2021-2029, jehož jednou z aktivit je nastavení systému podpory mladým dospělým při vstupu do jejich samostatného života včetně jeho ukotvení v právní úpravě.

V minulých letech byla velkým tématem týkajícím se nejen dětských domovů v Plzeňském kraji tzv. „deinstitutionalizace“, nyní se používá spíše termín „transformace“. V červnu roku 2017 se v Plzni uskutečnila mezinárodní konference k náhradní péči o ohrožené děti. Konference se zúčastnili přednášející z Rakouska, Švýcarska, Slovenska, Velké Británie, Španělska. Součástí konference byla i návštěva dětských domovů v Plzeňském kraji. Účastníci byli nejvíce překvapeni, že děti žijí v bytech, kde panuje rodinná atmosféra, zapojují se do akcí pořádaných školami nebo místními organizacemi stejně jako jejich vrstevníci z rodin. Ve vystoupeních mimo jiné zaznělo, že na základě Směrnice OSN pro náhradní péči o děti si organizace Eurochild vytvořila vlastní definici zařízení pro institucionální výchovu, a to takovou, že se jedná „rezidenční zařízení, která nejsou postavena na potřebách dítěte, ani blíže nenapodobují rodinnou situaci a mají charakter typický pro institucionální kulturu (odosobnění, strnulost rutiny, hromadné zacházení, společenský odstup, závislost, nedostatek odpovědnosti apod.). Na základě této definice již v Plzeňském kraji „deinstitutionalizace“ dávno proběhla.

Hlavním cílem výše zmíněné Národní strategie ochrany práv dětí 2021-2029 je dosažení stavu, kdy: „Děti a mladí lidé v České republice žijí kvalitní život, vyrůstají v bezpečném rodinném prostředí a mají rovné příležitosti, které využívají pro plný rozvoj svého potenciálu“. Zkušenosti ukazují, že ačkoliv je kladen velký důraz na prevenci, aby děti mohly nadále vyrůstat v biologické rodině, a umístění do dětského domova přichází v úvahu, až když selžou všechny ostatní možnosti, měly by dětské domovy zůstat jednou z možností pro děti, které nemohou žít ve vlastní rodině, nebo nemohou být umístěny do náhradní rodinné péče (jsou děti, které chtějí být umístěny do dětského domova, např. některé děti, které byly vráceny z pěstounské péče). **Čím více bude možností pro umístění dětí, tím lépe se najde řešení, které bude v zájmu konkrétního dítěte.** Stávající systém funguje, existuje prostupnost mezi jednotlivými typy zařízení, takže lze nalézt nejvhodnější řešení pro každé dítě. V Plzeňském kraji velmi dobře funguje mezíresortní spolupráce. Je-li potřeba, sejdou se odborníci jak z resortu školství, sociálních věcí či zdravotnictví, pokud mají zájem, zúčastní se i děti, či jejich blízké osoby.

Jednou z plánovaných aktivit

1. akčního plánu k naplnění Národní

strategie ochrany práv dětí 2021-2029 je transformace pobytových zařízení pro děti s důrazem na posílení ambulantních a terénních služeb. Pevně věříme, že naplňování Národní strategie ochrany práv dětí 2021-2029 nespočívá v omezování možností, ale naopak v jejich rozšiřování a budování komplexních služeb a zařízení, která budou vyhovovat potřebám každého jednotlivého dítěte. Z praxe víme, že například chybí zařízení pro děti, které nelze ze zdravotních důvodů (zejména psychiatrických) umístit do školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, a proto by bylo vhodné se zaměřit na vznik zařízení, která by se dovedla postarat o tyto děti.

Pandemické období bylo nejen pro dětské domovy Plzeňského kraje jedním z nejnáročnějších za dobu celé jejich existence. Profesní organizace FICE svým šetřením zjistila, že ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy během předchozích 13 měsíců onemocnělo nejméně 861 zaměstnanců a 7 z nich zaplatilo daň nejvyšší. Řada situací vyžadovala po všech zúčastněných pevné nervy, profesionalitu, odvahu a mnoho času stráveného s dětmi nad rámec svých pracovních povinností.

Hejtmanka i celé vedení Plzeňského kraje si zaměstnanců všech sedmi dětských domovů Plzeňského v čele s jejich řediteli hluboce váží, což vyjádřila i v rámci jejich ocenění konaném dne 16. června 2021.

Aktuality:

V sobotu 8. května 2021 přijeli do Plzně rozveselit Dětský domov DOMINO herci ze seriálu Slunečná. Myšlenka veselejšího vzhledu budovy se herečce Lucii Benešové rodila v hlavě už dlouho. Herci se nové role "malířů" ujali s radostí a namalovali nádherné obrázky.

Když se mě někdo

zeptá na systém péče o ohrožené děti v České republice, sám sobě kladu otázku, zda jsem schopen objektivní odpovědi v plném rozsahu. Přece jen se v této problematice pohybuji velmi dlouho a mnoho kritiků ústavní výchovy by mi to rádo vyčetlo. A stejnou otázku jsem si položil i ve chvíli, kdy jsem byl požádán o příspěvek do tohoto elektronického čtvrtletníku. Ano, jsem schopen objektivního pohledu na systém péče o ohrožené děti. Ano, jsem tělem i duší „ústavák“, moje profesní kariéra je plně spjata s diagnostickými ústavami, přesto budu rád oponovat i ostrým kritikům současného stavu a opakovat, že co děláme, děláme velmi fundovaně, profesionálně, s obrovskou erudicí.

Diagnostický ústav je jakousi „vstupní branou“ do systému péče o ohrožené děti. Byl jsem tak vyškolen a stále si to myslím. Nežijeme v ideálním světě, mnoho věcí přijímáme, přestože s nimi nejsme plně ztotožnění, přesto se většinou snažíme, aby se naše snažení ideálu alespoň přibližovalo. A v mém pohledu to tak je i v našich typech zařízení.

Rád bych vypíchl slovo ohrožené. Děti, s kterými pracujeme, ať již krátkodobě v ambulanci středisek výchovné péče, při dvouměsíčních pobytech tamtéž, střednědobě při komplexní diagnostice v diagnostických ústavech, nebo i dlouhodobě v následných zařízeních, dětských domovech, dětských domovech se školou, výchovných ústavech, jsou skutečně výrazně ohrožené ve svém dalším zdárném životním vývoji. Nepracujeme s dětmi milovanými v dobře fungujících rodinách, nepracujeme s dětmi z výlučně sociálně problematických rodin. Naše děti jsou skutečně velmi ohrožené, a proto si zaslouží maximálně odbornou podporu a péči. A tu mu diagnostický ústav a další typy zařízení v systému péče o ohrožené děti zajistí.

Pokud se mě někdo zeptá, co bych našim dětem přál ze všeho nejvíc, odpověď bude velmi prostá: „Milující rodinu, ideálně úplnou, sociálně a ekonomicky stabilní, plně integrovanou do naší společnosti.“ A realita je zcela opačná. Vždycky něco dobře nefunguje. Průměrný klient diagnostického ústavu má 14 let, deprivant, značně nedůvěřivý k dospělým po mnoha negativních zkušenostech, ve svém krátkém životě zažil mnohá selhání, ústrky, negace, ve škole neúspěšný, často s masivní absencí ve výuce, kuřák, mnohdy experimentátor či uživatel i jiných návykových látek, v polovině případů psychiatrický pacient, zkušený v krádežích, pasivní účastník domácího násilí... Skutečně ohrožené dítě. A co je lepšího, než emočně stabilní prostředí, přijetí, pochopení? A tohle nabízíme a k tomu ještě vysoce odbornou podporu. A když zjistíme, kde je největší problém, navážeme spolupráci i s rodinou, pokud to jen trochu jde, snažíme se dítě vrátit i tam. A když to nejde, hledáme vhodný typ následného zařízení, kde by bylo dítěti, kterým jsme se zabývali, dobře.

Jsem moc rád, že v rámci Plzeňského kraje máme velmi kvalitní síť následných zařízení, dětských domovů, dětských domovů se školou i výchovných ústavů. Plzeňský kraj zřizuje 7 dětských domovů, které jsou rovnoměrně rozprostřeny po celém kraji, a velmi si je hýčká. Spolupráce mezi dětskými domovy navzájem, mezi dětskými domovy a krajem, ale i mezi námi, tedy diagnostickým ústavem a dětskými domovy, respektive krajem je na velmi dobré úrovni, panují zde nadstandardní vztahy. Podobně je to se dvěma dětskými domovy se školou a dvěma výchovnými ústavami, které zřizuje MŠMT.

Jako člověk odkojený diagnostickým ústavem jsem stále přesvědčený o tom, že dítě je potřeba nejprve poznat, než se s ním dále posouvá, hledá řešení, umisťuje se na delší dobu, a to i zpět do rodinného prostředí, pokud z něho muselo z vážných důvodů odejít.

A toho poznání dle dlouhodobých zkušeností dosáhneme stále nejlépe kvalitní, komplexní diagnostikou, jejíž součástí je pobyt v komunitním typu zařízení. Tímto typem zařízení diagnostický ústav je. Samozřejmě je možné pracovat s dětmi v terénu, v rodině, ve škole, ale pro hlubší a rychlejší zmapování interpersonálních vazeb, kooperace s ostatními, reakce mezi vrstevníky i směrem k dospělým, zvládání zátěžových situací, dlouhodobý prospěch ve škole ad., v tomto směru je jednoznačně výhodná diagnostika pod vedením odborného týmu v diagnostickém ústavu. A když hovoříme o diagnostickém ústavu, v mém pojetí zcela stejně vnímám pobytové středisko výchovné péče, které poskytuje stejně kvalitní, komplexní diagnostiku, pod vedením erudovaných odborníků. Pobytová střediska výchovné péče v našem kraji provozujeme v Plzni a Domažlicích, což dostatečně pokrývá potřeby klientů. Vedle toho ambulantní typ služeb, které též poskytujeme v rámci dvou středisek výchovné péče, by mohl být zastoupen ve všech obcích s rozšířenou působností, paralelně s OSPOD, který se v těchto obcích nachází.

Stále se tedy snažíme a budeme snažit, aby co nejvíce dětí, které jsou rozhodnutím soudu umisťovány do systému ústavní a ochranné výchovy, prošlo kvalitní, komplexní diagnostikou, na základě které pak budou umístěny do vhodně zvolených podmínek, rodiny, dětských domovů, dětských domovů se školou, případně po splnění povinné docházky do výchovných ústavů.

Pokud jsou děti umisťovány do dětských domovů rozhodnutím soudů přímo z rodiny, často bohužel i z ulice, snažíme se pomoci dětským domovům, aby situaci zvládly. Ne vždy je totiž dítě rozhodnutím soudu umístěno správně. Poté tedy následuje nové soudní řízení, umístění do diagnostického ústavu a následné vyhledání vhodného typu péče.

Vím, že s některými věcmi nehneme, ale úprava legislativy tak, že o všem rozhoduje pouze soud, je často v rozporu s právem a přáním dítěte, kterému de facto opětovným a protrahovaným umisťováním neprospíváme.

Na jakých místech mimo své pracoviště střediska poskytujete své služby?

P. Červenková: Dva pracovníci našeho střediska vyjíždějí pravidelně do terénu. Jeden kolega jezdí pravidelně jedenkrát týdně do Sokolova kde má zázemí v budově městského úřadu pod Orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). Daný OSPOD mu půjčuje dvě místnosti pro práci se zákonnými zástupci i dětmi. Druhá kolegyně jezdí pravidelně každé pondělí střídavě do Chebu, Mariánských lázní, Aše, Plesné a Lubů. Většinou se jedná o dohodu s příslušným městským úřadem, který pro práci poskytne dočasné zázemí, zpravidla jednu místnost. Někdy činnost probíhá i přímo v základní škole nebo Městské knihovně.

P. Tulačková: Vyjíždíme pravidelně do okresů Tachov a Klatovy. OSPOD v Tachově nám poskytuje terapeutickou místnost a někdy i kancelář, podle toho, kolik klientů je v daný den zváno. Vhodné zázemí nám také poskytuje OSPOD v Klatovech, ve Stříbře, v Horažďovicích a v Sušici. Tyto prostory bývají dobře vybavené, k účelu naší práce vyhovující. Schůzky s klienty se tak mohou konat blíže jejich bydlišti (pro ně nižší náklady na dojíždění, absence v práci, složitost spojů). Jedná se o stálá místa a klienti ví, „kde nás hledat“. Vyjíždíme také na základní školy (jedná se o 4 – 6 škol v každém okrese). Tuto službu poskytujeme již od roku 2004. Jde tedy již o zaběhnutou spolupráci. Výhodou je, že se všichni v daném regionu známe, jsou vytvořené pracovní vazby, způsoby předávání informací. Pracovníci z OSPOD jsou pro nás partneři, doplňují nám individuální výchovný plán klienta. Stejný význam pro ně pak mají i naše doporučení. V terénu úzce spolupracujeme i s pedagogy daných škol.

Jak často na tato místa pracovníci střediska vyjíždějí?

P. Červenková: Do Chebu, Aše, Plesné, Lubů a Mariánských Lázní vyjíždí kolegyně každé pondělí. Do jednotlivých obcí se dostane zpravidla jednou za měsíc, jedná se zpravidla o 5-6 hodin práce. Do Sokolova jezdí kolega pravidelně jedenkrát týdně (úterý); jedná se o podobnou časovou dotaci.

P. Tulačková: U nás zpravidla 1x měsíčně, ale může to být i 2x za měsíc, záleží na možnostech a potřebách klientů. Jednou může setkání proběhnout na OSPODu a podruhé třeba přímo v základní škole. Konkrétně v Klatovech v rámci OSPODu býváme 2x za měsíc 8 hodin. V terénu pracujeme ve stabilních dvoučlenných týmech, které vyjíždějí do „svých“ regionů.

Jak se dostanou do Vaší péče klienti na těchto místech?

P. Červenková: V Sokolově především vytipuje a vybírá klienty přímo daný OSPOD, v některých případech se nám ozvou sami rodiče a my si s nimi následně dohodneme prvokontakt právě na tomto místě, které mají třeba nejbližší. Ale také to funguje obráceně, kdy proběhne první kontakt osobní nebo telefonicky na pracovišti v Karlových Varech a následně se dohodneme, že další činnost bude probíhat už na výše zmíněném OSPODu, dle možností klienta. Je to vlastně vstřícný krok vůči klientům, aby nemuseli za službami dojíždět. V Sokolově je právě velmi aktivní v kontaktování klientů OSPOD, kdy nám pomáhá i v případech, že klient na schůzku nedorazí a pracovník OSPODu daného klienta kontaktuje a snaží se ho na schůzku namotivovat.

P. Tulačková: Klienti se o našich službách dozvídají jak od pracovníků OSPOD, ze škol, od spolupracujících organizací, často kontakt vyhledá klient sám. Po prvotním kontaktu si s klientem dohodneme místo poskytování služby. Někdy tak může klient přijít za námi na OSPOD, jindy na základní školu nebo do našeho střediska v Domažlicích. Na všech místech v terénu, kde nabízíme naše služby, máme vytvořené podmínky pro to, že službu zde může využít kterýkoli klient (bez ohledu na to, zda je žákem dané školy nebo klientem OSPOD).

Jaké služby na těchto místech zpravidla poskytujete?

P. Červenková: Zpravidla se věnujeme prvotním konzultacím, reedukaci klientů a speciálně pedagogickému vyšetření. Někdy i krizovým konzultacím. Vedení klienta je pak spíše dlouhodobé a často vyústí i v doporučení do pobytového střediska.

P. Tulačková: Reedukačně terapeutické činnosti - kombinace poradenství a terapie, speciálně pedagogické činnosti - diagnostika, poradenství a konzultace. Pouze psychologická vyšetření provádíme na pracovišti v Domažlicích. Vše vychází ze zakázky dohodnuté s klientem. Nejčastěji řešíme školní problémy, osobnostní problémy a záškoláctví. Na školách v domažlickém okrese probíhají kromě ambulantní činnosti s jednotlivcem také terapeutické skupiny. Jedná se o 20 setkání ve dvou po sobě navazujících blocích. Skupinová práce tak probíhá přímo v dané škole. Při práci na základních školách je dobré, že se jedná o intenzivní práci a rychlou, přímou zpětnou vazbu od vyučujících, kterou dostávají jak klienti, tak pracovníci střediska.

Podílí se samospráva nějak na těchto službách?

P. Červenková: Podílí. Kromě podpory ve formě místností pro naše setkání pravidelně žádáme obce o sponzorský dar, kterým pak financujeme volnočasové aktivity, příspěvek klientům na pobyty realizované střediskem či dovybavení střediska. Sponzorský dar je specifikovaný smlouvou, kde je i přímo upřesnění na co jsou finance určeny.

P. Tulačková: Máme to totožné. Z příspěvku hradíme především výjezdové aktivity pro klienty střediska.

Jak tyto služby vlastně vykazujete v rámci výkaznictví MŠMT?

P. Červenková: Zpravidla jako běžnou ambulantní službu v rámci střediska v Karlových Varech.

P. Tulačková: Kromě skupinové práce, kterou vykazujeme klasicky v kolonkách věnovaných skupinové práci, vykazujeme vše ostatní jako terénní práci.

Jak jste se „popasovali“ s epidemiologickou situací? Jaký to mělo na práci dopad?

P. Červenková: V rámci týmu jsme pravidelně pořádali online porady. To bylo dobré i pro ty, kteří třeba byli v karanténě či museli být doma z jiných důvodů. Všichni jsem tak byli stále v obraze, co se u nás děje. Při ambulantní práci jsme hodně využívali telefonní kontakt, ale i video hovory, které považujeme vzhledem k neverbální komunikaci mezi pracovníkem a klientem za přínosnější. Co se v této situaci osvědčilo, bylo vytvoření WhatsAppových skupin pro komunikaci se zákonnými zástupci dětí, které byly na pobytovém středisku a kde se sdílely nejenom informace, ale i fotky z aktivit pobytu a co zrovna děti na pobytu dělají.

P. Tulačková: Upřednostňovali jsme osobní kontakt, tam, kde to bylo jen trochu možné. V případě potřeby probíhaly telefonické konzultace, online porady.

Děkujeme za rozhovor

Dne 20. května 2021 se uskutečnila on-line porada přímo řízených speciálních škol MŠMT.

V rámci porady byla řešena následující témata:

- ⇒ Logopedická péče dle zákona č. 563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících a změně dalších zákonů,
- ⇒ Odborná kvalifikace školského logopeda,
- ⇒ Sněmovní tisk 503, návrh zákona byl projednán dne 18. března 2021 v Senátu, Senát návrh vrátil Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, návrh zákona vrácený Senátem projednáván dne 13. dubna 2021, Poslanecká sněmovna projednávání přerušila, podrobné informace: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=503&O=8>, účinnost: 1. září 2021,
- ⇒ Pozice školského logopeda ve školách a školských zařízeních,
- ⇒ Školský logoped v ŠPZ,
- ⇒ Hlavní obsah činnosti školského logopeda,
- ⇒ Metodický pokyn je v současné chvíli finalizován (aktuálně představen pracovní skupině krajských koordinátorů logopedické péče) □ následně bude odeslán do vnitřního připomínkového řízení na MŠMT – účinnost: 1. září 2021,
- ⇒ Aktuálně MŠMT vytváří model parametrizace úvazků a činnosti podpůrných pedagogických pozic ve školách běžného vzdělávacího proudu (ve škole zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona je speciální pedagog standardní pedagogickou pozicí), pro nejbližší období chce MŠMT využít finance z Operačního programu Jan Amos Komenský, následně dojde k překlopení financování z Evropského sociálního fondu do státního rozpočtu,
- ⇒ Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků
- ⇒ Nutné stanovit rozsah přímé speciálně-pedagogické činnosti – analogicky ke speciálnímu pedagogovi,
- ⇒ Katalog prací (MPSV) – pozice školského logopeda, rozšíření již definované profese speciálního pedagoga o činnosti specifické pro školského logopeda, pedagogičtí pracovníci zaměstnaní na pozici školského logopeda by měli být zařazováni do platových tříd dle této kategorie,
- ⇒ návrh připravuje MŠMT ve spolupráci s Asociací logopedů ve školství, účinnost: 1. ledna 2022.
- ⇒ IROP pro nové programové období 2021–2027 pro speciální školy – aktuálně k jednání vlády, MŠMT bude plnit finanční spoluúčast, aktuálně tento program běží ve 2 školách, na webových stránkách MŠMT zveřejněné výzvy a informace k tomuto programu, případné dotazy zodpoví Ing. Kaňka.

- ⇒ Program 133 120 Rozvoj a obnova materiálně technické základny škol a školských zařízení zřizovaných MŠMT v oblasti speciálního vzdělávání
- ⇒ 133VI21 Podpora opatření ke snížení energetické náročnosti budov organizací zřízených MŠMT
- ⇒ 133VI22 Reprodukce majetku organizací zřízených MŠMT spojená s řešením mimořádných událostí – akce: SŠ, ZŠ A MŠ pro ZZ Brno, Kamenomlýnská – Rekonstrukce rozvodných skříní elektrického proudu
- ⇒ 133VI24 financování projektů organizací zřízených MŠMT podaných do operačních programů Evropské unie – akce: Rekonstrukce kotelny v objektu školy – Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova 4, Praha 5, ZŠ a MŠ Veslařská, nástavba“ ul. Veslařská, Brno – Jundrov, SŠ, ZŠ a MŠ pro zdravotně znevýhodněné, Brno – Máme modernizované prostory, s úsměvem jdeme do školy a Bezbariérové propojení budov B2 a B3, přístavba a nástavba odborných učeben
- ⇒ 133VI25 Podpora jmenovitých akcí reprodukce majetku organizací zřizovaných MŠMT – akce: MŠ, ZŠ, SŠ pro sluchově postižené, Valašské Meziříčí – rekonstrukce vzduchotechniky školní kuchyně Škola Jaroslava Ježka, MŠ, ZŠ, praktická škola a ZUŠ pro zrakově postižené, Praha – oprava podlah atriá. Další plánované akce: OA, odborná škola a praktická škola Olgy Havlové Janské Lázně – rekonstrukce střechy budovy internátu
- ⇒ 133VI24 financování projektů organizací zřízených MŠMT podaných do operačních programů Evropské unie – akce: Rekonstrukce kotelny v objektu školy – Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené Holečkova 4, Praha 5, ZŠ a MŠ Veslařská, nástavba“ ul. Veslařská, Brno – Jundrov. SŠ, ZŠ a MŠ pro zdravotně znevýhodněné, Brno – Máme modernizované prostory, s úsměvem jdeme do školy a Bezbariérové propojení budov B2 a B3, přístavba a nástavba odborných učeben
- ⇒ Doporučení k čerpání prostředků fondu reprodukce majetku: důsledné plánování čerpání fondu v souvislosti k potřebám zařízení a disponibilním finančním prostředkům, nejlépe v horizontu tří let dopředu, nastavit si priority a jednotlivé kroky při správě a údržbě svěřeného majetku, svěřený majetek udržovat v dobrém stavu průběžně, nenechávat dojít jeho stav nečinností k havarijnímu stavu, mít na zřeteli případnou finanční spoluúčasť na velké investiční akce a v tomto kontextu důsledně plánovat čerpání na jednotlivá období, finanční prostředky čerpat efektivně a účelně.

Děkujeme všem za účast na poradě a těšíme se na další setkání

Informace z porady PŘO – speciální školy ze dne 20. 5. 2021

Mgr. Martina Macová Budinská

plán návštěvy PŘO speciálních	ulice	město	termín návštěvy
SŠ, ZŠ a MŠ pro zdravotně znevýhodněné	Kamenomlýnská 124/2	Brno	17. června 2021
ZŠ a MŠ logopedická	Veslařská 339/234	Brno	17. června 2021
OA, OŠ a prakt. škola Olgy Havlové	Obchodní 282	Janské Lázně	24. června 2021
MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené	Riegrova 1812/1	České Budějovice	26. května 2021
SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené	tř. Kosmonautů 881/4	Olomouc	27. května 2021
Základní škola pro tělesně postižené	Dostojevského 1669/12	Opava	27. května 2021
MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené	Vsetínská 454/53	Valašské Meziříčí	27. května 2021
Základní škola a Střední škola Březejc	č.p. 13	Sviny	5. října 2020
Škola J. Ježka, MŠ, ZŠ, PrŠ a ZUŠ pro ZP	Loretánská 104/19	Praha 1 - Hradčany	9. června 2021
Konzervatoř a střední škola Jana Deyla	Maltézské náměstí 476/14	Praha 1 - Malá Strana	9. června 2021
SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené	Holečkova 104/4	Praha 5 - Smíchov	9. června 2021

Právní stanovisko k nezbytnosti souhlasu rodiče s přestupem dítěte do jiné školy ve věcech ústavní a ochranné výchovy

MŠMT, SEKCE EKONOMICKÁ A LEGISLATIVNÍ

Je důležité od sebe odlišit dvě situace – kdy zákonný zástupce nejví o dítě zájem a kdy jej jeví a nesouhlasí s přestupem.

V prvním případě je ředitel školského zařízení oprávněn zastoupit dítě podle § 23 odst. 1 písm. l) zákona č. 109/2002 Sb. v běžných záležitostech a pokud zákonní zástupci dítěte neplní své povinnosti nebo nejví o dítě skutečný zájem, je oprávněn zastoupit dítě i ve věcech zásadní důležitosti, vyžaduje-li to zájem dítěte. Přestup na jinou školu se považuje za věc zásadní důležitosti, takže je nezbytné, aby byly splněny obě podmínky, a to, že rodiče o dítě nejví skutečný zájem nebo neplní své povinnosti a zároveň daný úkon vyžaduje zájem dítěte. V tomto případě je ředitel oprávněn zastoupit dítě a podat žádost o přestup na jinou školu.

V případě, kdy zákonný zástupce ale o dítě jeví zájem, je nezbytné vědět rozsah rodičovské odpovědnosti daného rodiče. Je otázkou, jak jednotlivý soud v případě rozhodování o ústavní výchově, přistoupil k rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti. Soud také mohl určit opatrovníka dítěte, kterým může být OSPOD nebo i ředitel zařízení. V tomto případě rozhoduje o věcech zásadní důležitosti zákonný zástupce, resp. opatrovník určený soudem. Pokud bude mít ředitel zařízení za to, že přestup na jinou školu je v nejlepším zájmu dítěte a tím, že dítě na jinou školu nepřestoupí, je jednáno v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, může se s tímto obrátit na OSPOD a věc by měl rozhodnout soud.

Další vydání: Září 2021

Napište nám své náměty pro příští vydání. Sdílejte s námi své zkušenosti.

Nebo nám napište o akci, kterou pořádáte.

Na adresu:

informace@msmt.cz

Čtvrtletník pro přímo řízené organizace MŠMT Číslo 1/2021, vyšlo dne 30. června 2021.
Vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Uzávěrka tohoto čísla byla 30. června 2021.
Odpovědná osoba za redakci a grafiku: Mgr. Kamila Dürichová
Kontakt: informace@msmt.cz